

**ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA RAVNATELJE
OSNOVNIH ŠOL
POROČILO O IZVEDBI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA
2022/23**

David Janet
Sektor za raziskave in razvoj, Državni izpitni center
Avgust 2023

Jezikovni pregled: mag. Bernarda Krafogel

KAZALO

UVOD.....	3
ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL – POROČILO O IZVEDBI NPZ 2022/2023.....	4
1 Osnovni podatki	4
2 Stališča ravnateljev do NPZ	6
3 Težave pri izvedbi NPZ	10
4 Prostovoljno izvajanje NPZ iz dodatnega tretjega predmeta.....	14
5 Ocena posredovanih informacij.....	14
6 Ocena sodelovanja	16
7 Ocena uporabnosti dokumentov za NPZ.....	18
8 Prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami.....	20
9 Analiza dosežkov učencev šole na NPZ.....	23
10 Analiza kakovosti izkazanega znanja pri NPZ s programom OrKa	24
11 Drugi komentarji o NPZ.....	27
12 Učenje prvega tujega jezika	29
POVZETEK.....	30
Priloga: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL	33

UVOD

Anketni vprašalnik za ravnatelje osnovnih šol o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja (NPZ) smo poslali vsem ravnateljem izobraževalnih ustanov, ki so v letošnjem letu izvajale NPZ. Mednje umeščamo osnovne šole s splošnim izobraževalnim programom (SIS), osnovne šole s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom (NIS) ter zavode za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami (ZAVOD).

Z anketnim vprašalnikom smo zbrali informacije o stališčih ravnateljev do NPZ, o težavah pri izvedbi le-tega in o prostovoljnem izvajanju dodatnega tretjega predmeta. Ravnatelji so ocenili sodelovanje z institucijami za vodenje NPZ pa tudi natančnost, pravočasnost in nedvoumnost posredovanih informacij teh institucij. Anketa vsebuje tudi vprašanja, ki se navezujejo na oceno uporabnosti dokumentov za NPZ, celoten sklop vprašanj pa zadeva tudi prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami. Ravnatelji so prav tako ocenili strinjanje s trditvami o analizi dosežkov učencev na NPZ. Sklop vprašanj zajema program za analizo kakovosti izkazanega znanja *OrKa*. Zanimalo nas je tudi, kdaj v šolah pričnejo z učenjem prvega tujega jezika. Ravnateljem pa smo v zaključku ankete omogočili, da zapišejo druge komentarje oziroma pripombe o NPZ.

Podatke smo zbirali med 16. in 26. 6. 2023 na platformi za izvajanje spletnega anketiranja. Ravnateljem smo povezavo do ankete poslali po elektronski pošti, objavili pa smo jo tudi na spletni strani e-Ric za ravnatelje. Analiza vprašanj v pričujočem poročilu sledi sosledju vprašanj v anketi.

ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL – POROČILO O IZVEDBI NPZ 2022/23

1 Osnovni podatki

Nacionalno preverjanje znanja se je v letošnjem šolskem letu (2022/23) izvajalo na 484 šolah. Anketo o izvedbi NPZ je v celoti izpolnilo 453 ravnateljev šol (93,6 %). Delež izpolnjenih anket je primerljiv preteklim letom (leta 2022: 93,8 %; leta 2021: 91,9 %; leta 2019: 89,6 %; leta 2018: 88,0 %; leta 2017: 90,5 %; leta 2016: 90,6 %; leta 2015: 93,2 %).

Preglednica 1.1 prikazuje deleže izpolnjenih anket glede na izobraževalni program. Najvišji delež beležimo med programi SIS, sledi delež izobraževalnih programov SIS + NIS, nato delež izobraževalnih programov NIS, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami pa so anketo izpolnili v dvotretjinskem deležu.

V preglednici 1.2 so zapisani podatki o izpolnjenih anketah po regijah. Iz preglednice gre razbrati, da je večina regij zadovoljivo zastopanih. V večini regij so anketo izpolnili vsaj 90-odstotno. Anketo so v najvišjem (100-odstotnem) deležu izpolnili v Koroški in Obalno-kraški regiji, sledi Pomurka regija. Z manj kot 90 odstotki so anketo izpolnili v Gorenjski in Posavski regiji, občutneje nižji pa je delež v Primorsko-Notranjski regiji.

Preglednica 1.1: *Osnovne šole v anketi za ravnatelje OŠ po izobraževalnih programih*

Izobraževalni program¹	Število šol (vzorec)	Število šol (populacija)	Delež
SIS	411	434	94,7 %
SIS + NIS	24	27	88,9 %
NIS	16	20	80,0 %
ZAVOD	2	3	66,7 %
Skupaj	453	484	93,6 %

Preglednica 1.2: *Osnovne šole v anketi za ravnatelje OŠ po regijah*

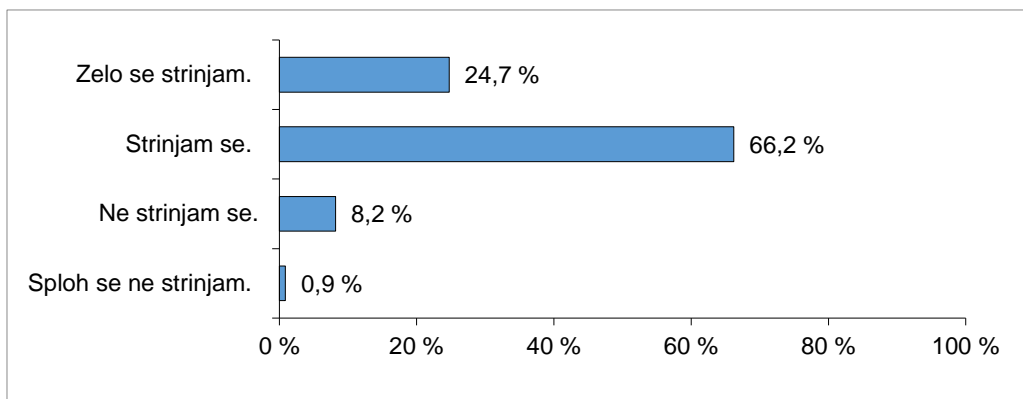
Regija	Število šol (vzorec)	Število šol (populacija)	Delež
Pomurska	40	41	97,6 %
Podravska	77	81	95,1 %
Koroška	17	17	100,0 %
Savinjska	56	60	93,3 %
Zasavska	10	11	90,9 %
Posavska	23	26	88,5 %
Jugovzhodna Slovenija	36	37	97,3 %
Osrednjeslovenska	93	101	92,1 %
Gorenjska	35	39	89,7 %
Primorsko-Notranjska	13	17	76,5 %
Goriška	28	29	96,6 %
Obalno-Kraška	25	25	100,0 %
Skupaj	453	484	93,6 %

¹ SIS: osnovna šole s splošnim izobraževalnim programom,
NIS: osnovna šola s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom,
ZAVOD: zavod za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

2 Stališča ravnateljev do NPZ

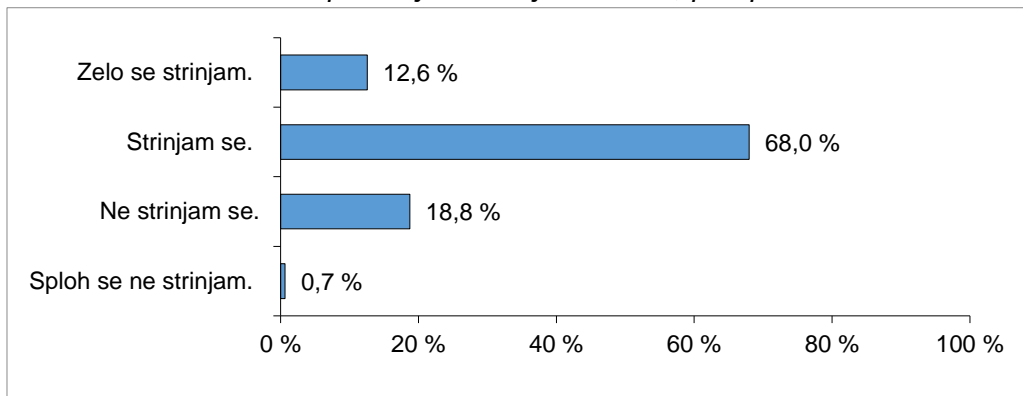
Prvi sklop desetih vprašanj se je nanašal na stališča ravnateljev do NPZ. Trditve so lahko ocenili na štiristopenjski lestvici: *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.* / *Ne strinjam se.* / *Sploh se ne strinjam.*

2.1 NPZ je smiseln in koristen, saj da učencu in učitelju dodatno informacijo o znanju učenca.

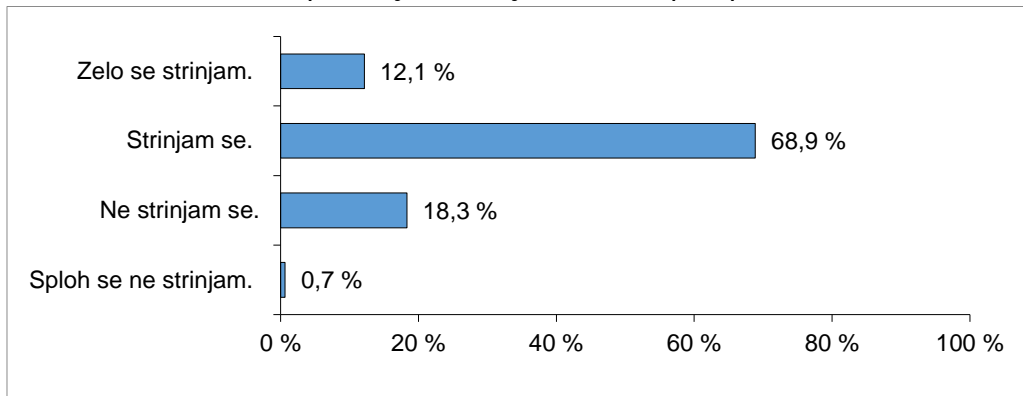
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 90,9 % (leta 2022: 88,8 %; leta 2021: 90,2 %).

2.2 NPZ odkriva **močna** področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti.

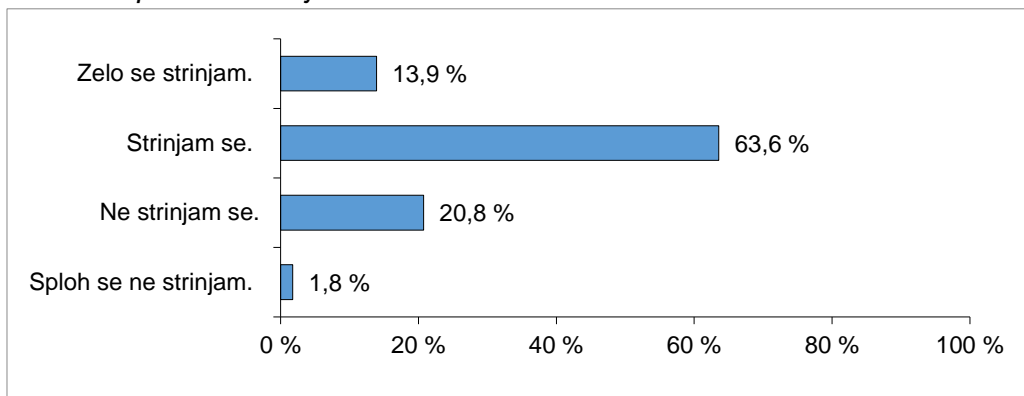
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 80,6 % (leta 2022: 72,3 %; leta 2021: 76,0 %).

2.3 NPZ odkriva **šibka** področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti.

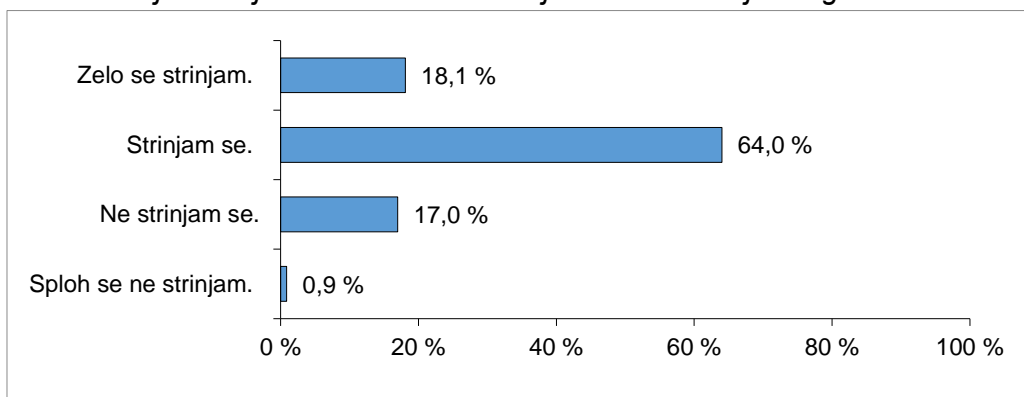
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 81,0 % (leta 2022: 78,0 %; leta 2021: 79,6 %).

2.4 NPZ vpliva na izboljšavo dela na šoli.

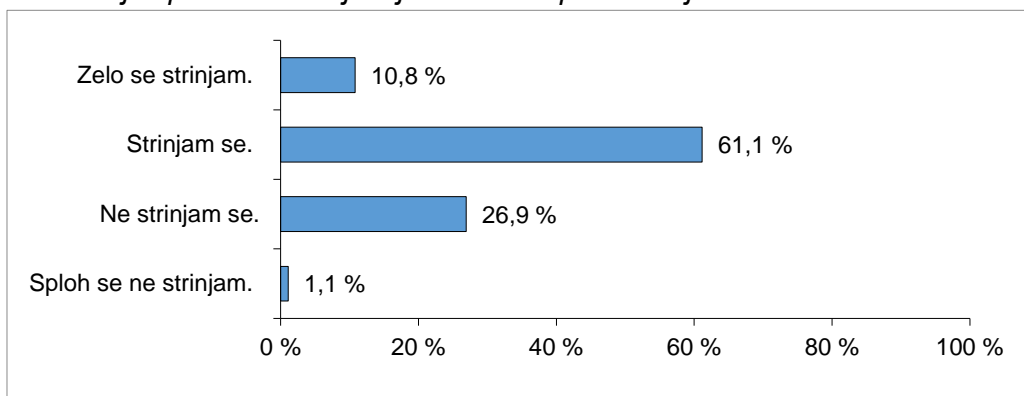
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 77,5 % (leta 2022: 81,1 %; leta 2021: 81,0 %).

2.5 NPZ daje učiteljem dodatne informacije o kakovosti njihovega dela.

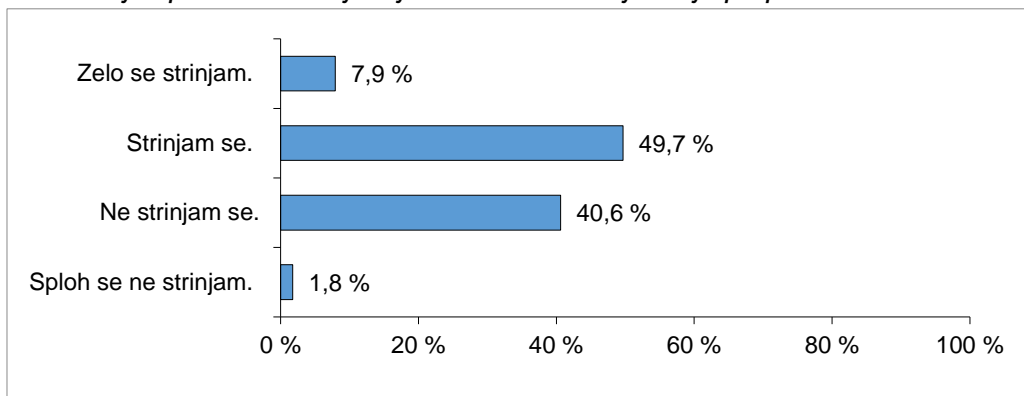
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 82,1 % (leta 2022: 81,5 %; leta 2021: 79,1 %).

2.6 NPZ je vplival na izboljšanje kakovosti poučevanja na naši šoli.

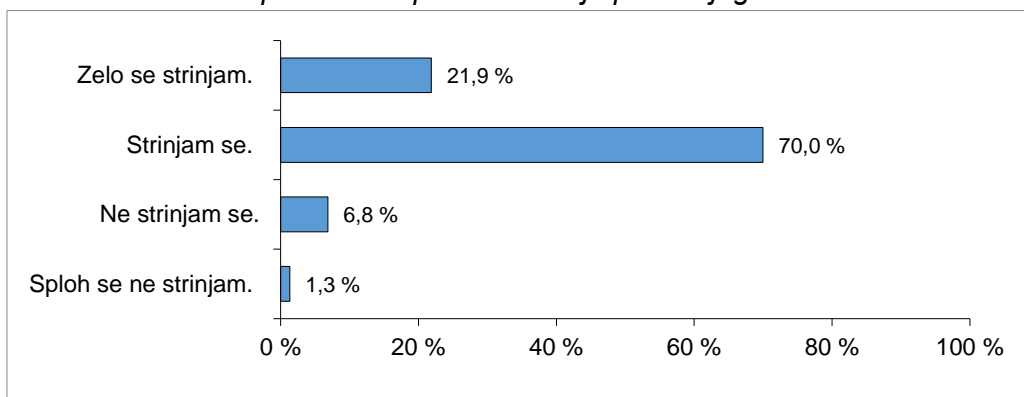
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 72,0 % (leta 2022: 69,2 %; leta 2021: 70,5 %).

2.7 NPZ je vplival na izboljšanje kakovosti ocenjevanja pri pouku na naši šoli.

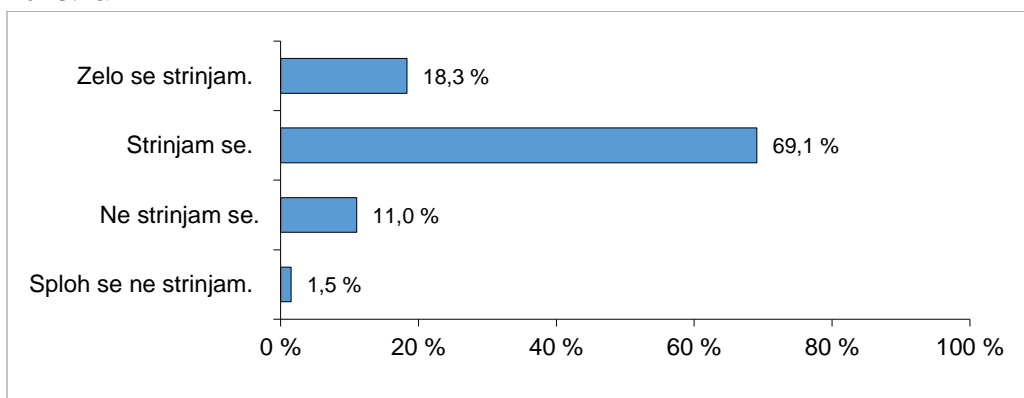
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 57,6 % (leta 2022: 56,3 %; leta 2021: 53,5 %).

2.8 Dosežke NPZ upoštevamo pri načrtovanju prihodnjega dela na naši šoli.

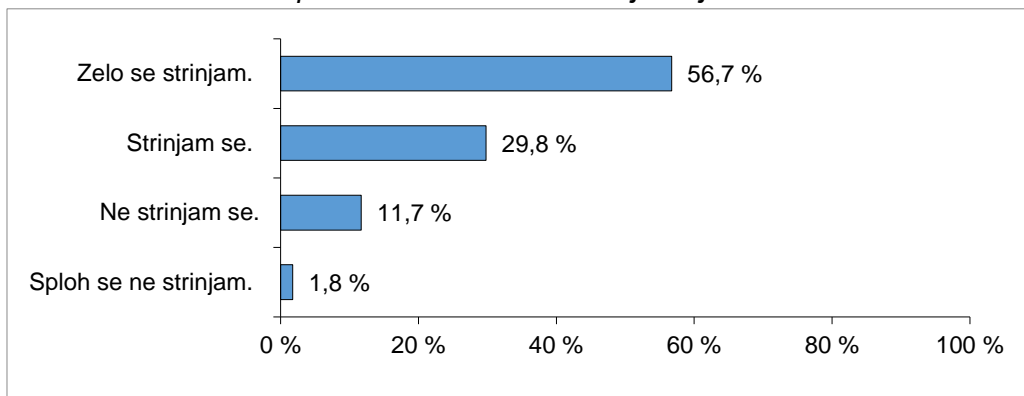
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 91,8 % (leta 2022: 91,2 %; leta 2021: 92,5 %).

2.9 Izobraževanja o analizah dosežkov in vrednotenju NPZ, ki jih pripravlja Ric, so za učitelje koristna.

Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 87,4 % (leta 2022: 90,1 %; leta 2021: 87,5 %).

2.10 Dosežek učenca pri NPZ bi moral imeti večjo veljavo.

Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 86,5 % (leta 2022: 86,2 %; leta 2021: 82,5 %).

Najvišji delež strinjanja ravnateljev (odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*) beležimo pri trditvi, da dosežke NPZ upoštevajo pri načrtovanju prihodnjega dela na šoli (leta 2023: 91,8 %; leta 2022: 91,2 %; leta 2021: 92,5 %). Sledi delež strinjanja s trditvijo, da je NPZ smiseln in koristen, saj dá učencu in učitelju dodatno informacijo o znanju učenca (leta 2023: 90,9 %; leta 2022: 88,8 %; leta 2021: 90,2 %).

Pri nadaljnjih petih trditvah delež strinjanja presega 80 %. Prva med njimi zatrjuje, da so izobraževanja o analizah dosežkov in vrednotenju NPZ, ki jih pripravlja Ric, za učitelje koristna (leta 2023: 87,4 %; leta 2022: 90,1 %; leta 2021: 87,5 %). Sledi trditev, da bi moral imeti dosežek učenca pri NPZ večjo veljavo (leta 2023: 86,5 %; leta 2022: 86,2 %; leta 2021: 82,5 %). Malenkost nižji delež strinjanja najdemo pri trditvi, da NPZ daje učiteljem dodatne informacije o kakovosti njihovega dela (leta 2023: 82,1 %; leta 2022: 81,5 %; leta 2021: 79,1 %). Sledita še trditvi, da NPZ odkriva šibka (leta 2023: 81,0 %; leta 2022: 78,0 %; leta 2021: 79,6 %) oziroma močna področja (leta 2023: 80,6 %; leta 2022: 72,3 %; leta 2021: 76,0 %) v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti.

Pri naslednjih trditvah delež strinjanja presega 70 %. To velja za trditev, da NPZ vpliva na izboljšavo dela na šoli (leta 2023: 77,5 %; leta 2022: 81,1 %; leta 2021: 81,0 %). Nekoliko nižji je delež strinjanja s trditvijo, da NPZ vpliva na izboljšavo kakovosti poučevanja na šoli (leta 2023: 72,0 %; leta 2022: 69,2 %; leta 2021: 70,5 %).

Najnižjo stopnjo strinjanja beleži trditev, da je NPZ izboljšal kakovost ocenjevanja pri pouku. Trditev je nižje odstotke strinjanja dosegala tudi v preteklih letih (leta 2023: 57,6 %; leta 2022: 56,3 %; leta 2021: 53,5 %).

3 Težave pri izvedbi NPZ

Ravnatelji so v nadaljevanju poročali o težavah pri izvedbi NPZ v letošnjem šolskem letu. Pri tem so označili vidike NPZ, s katerimi so imeli težave (preglednica 3.1), podali pa so lahko tudi razloge za težave in predloge za njihovo odpravo.

Preglednica 3.1: Težave pri izvedbi NPZ v šolskem letu 2022/23

Težave pri izvedbi NPZ	Število	Delež
<i>Dostava/pobiranje gradiva oz. Pošta Slovenije</i>	7	1,5 %
<i>Način pakiranja preizkusov</i>	8	1,8 %
<i>Čas izvedbe NPZ</i>	5	1,1 %
<i>Organizacija prostorov za izvedbo NPZ</i>	29	6,4 %
<i>Nadzorni učitelji</i>	27	6,0 %
<i>Organizacija pouka med izvedbo NPZ</i>	24	5,3 %
<i>Motivacija učencev za NPZ</i>	137	30,2 %
<i>Motivacija učiteljev za NPZ</i>	31	6,8 %
<i>Odnos staršev do NPZ</i>	59	13,0 %
<i>Vrednotenje NPZ</i>	20	4,4 %
<i>Izvedba NPZ za učence s posebnimi potrebami</i>	35	7,7 %
<i>Izvedba NPZ za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom</i>	3	0,7 %
<i>Drugo</i>	8	1,8 %

Težava, ki so jo med ponujenimi možnostmi najpogosteje označili ravnatelji, je motivacija učencev za NPZ (leta 2023: 30,2 %; leta 2022: 27,9 %). Za težavo so podali 110 razlogov (24,3 %). Glavnina razlogov, v katerih ravnatelji vidijo vzrok za nižjo motivacijo učencev, se nanaša na preplet pomanjkanja veljave in pomena NPZ (ta povečini ne vpliva na vpis na srednje šole, se ne vpiše v redovalnico, ne vpliva na zaključno oceno itd.) ter posledično nemotiviranosti, nezainteresiranosti učencev, ki v NPZ ne vidijo pravega smisla. Med redkejšimi razlogi trije ravnatelji navajajo, da so problematični predvsem posamezni učenci, dva ravnatelja menita, da se učenci z odnosom do NPZ otrešajo lastne odgovornosti, eden pa kot razlog za težave z motivacijo učencev za NPZ omenja preobremenjenost in stres učencev. Za omenjene težave so ravnatelji podali 75 predlogov izboljšav (16,6 %). Večina teh se nanaša na dvig veljave NPZ – na upoštevanje rezultatov NPZ pri zaključni oceni predmeta oz. pri vpisu na srednje šole, vpis rezultatov v spričevalo ipd. Med ostalimi predlogi štirje ravnatelji navajajo, da bi NPZ morali izvesti prej (ob začetku šolskega leta oz. februarja ali marca), eden predlaga posodobitev vsebin in izvedbe, drugi pa meni, da bi morali učenci imeti možnost proste izbire glede pisanja NPZ.

Naslednja težava, o kateri poročajo ravnatelji, je odnos staršev do NPZ (leta 2023: 13,0 %; leta 2022: 11,4 %). Pri tem so za to težavo zapisali 52 razlogov (11,5 %). Med njimi prevladuje mnenje, da se tudi staršem NPZ ne zdi pomemben, da nima prave teže (se ne upošteva pri vpisu na srednje šole ipd.), da so nezainteresirani za NPZ in rezultate le-tega. Štirje ravnatelji navajajo, da starši ne prihajajo na vpogled. Enako število ravnateljev izpostavlja, da starši dosežke NPZ interpretirajo v smislu razvrščanja oz. primerjave šol. Posamična mnenja ravnateljev izpostavljajo, da imajo starši previsoka pričakovanja, da ne razumejo koncepta

NPZ in da trdijo, da NPZ učence spravlja v stres in jih obremenjuje. Za zapisane razloge težav so podali 28 predlogov izboljšav (6,2 %). Med njimi prevladuje priporočilo, da se NPZ dodeli večja teža – da se dosežki upoštevajo pri vpisu na srednje šole, da vplivajo na zaključno oceno ipd. Med posamičnimi predlogi je npr. tudi izvedba prireditve, na kateri bi bolje pojasnili namen NPZ. En ravnatelj se sprašuje po vlogi medijev, ki jo ti odigrajo pri odnosu staršev do NPZ. Med predlogi zasledimo tudi priporočilo, da bi bilo treba NPZ izvesti prej (pred prvomajskimi prazniki). En ravnatelj pa meni, da bi lahko starše pritegnili z osebnimi povabili na predstavitev rezultatov oz. na pogovor.

Dobršen delež ravnateljev kot problematično izpostavlja tudi izvedbo NPZ za učence s posebnimi potrebami (leta 2023: 7,7 %; leta 2022: 6,8 %). Za težavo so podali 32 razlogov (7,1 %). Večina med njimi izpostavlja organizacijske težave – da zadostijo vsem zahtevam izvedbe NPZ za učence s posebnimi potrebami potrebujejo veliko dodatnih prostorov in nadzornih učiteljev. To posledično rezultira v prostorski in kadrovski stiski. Nadalje izpostavljajo tudi težave s samimi prilagoditvami. Med njimi posamezni ravnatelji izpostavljajo: neprimerne prilagoditve za tuje učence (premalo časa, težave s pripomočki), neupoštevanje prilagoditev barvnega papirja, posameznim učencem vsebinsko neprilagojeni testi, manj prilagoditev, kot jih imajo učenci pri rednem pouku, in premalo poglobljeno vrednotenje ocenjevalcev (npr. pri ocenjevanju preizkusa učenca z disleksijo). Posamezna ravnatelja izpostavljata, da nekateri učenci ne želijo izkoristiti prilagoditev in po vseh težavah s preizkusi teh sploh ne preberejo. Ravnatelji so zapisali tudi 12 predlogov izboljšav (2,6 %). Polovica med njimi se jih nanaša na možnost poenostavitve izvedbe NPZ za učence s posebnimi potrebami (npr. združevanje učencev s podobnimi prilagoditvami, več fleksibilnosti pri izvedbi itd.). Dva ravnatelja predlagata možnost, da se NPZ za učence s posebnimi potrebami oz. za učence v zavodih ne bi izvajal. Posamični ravnatelji predlagajo izvedbo NPZ ob različnih dnevih za 6. in 9. razred, uporabo barvnega papirja, možnost razreza po posameznih nalogah in (ne)smiselnost upoštevanja dosežkov učencev z odločbo pri kumulativnem rezultatu.

Naslednja težava, o kateri poročajo ravnatelji, je motivacija učiteljev za NPZ (leta 2023: 6,8 %; leta 2022: 6,2 %). Za to so podali 23 razlogov (5,1 %). Večina kot glavni razlog za težave učiteljev z motivacijo pri NPZ vidi v nemotiviranosti njihovih učencev oz. v pomanjkanju teže in veljave NPZ. Štirje ravnatelji izpostavljajo obremenjenost učiteljev, še posebej med izvedbo NPZ. Posamezni ravnatelji pa navajajo, da delo ni zadostno ovrednoteno, da imajo učitelji strah pred izvedbo NPZ, da NPZ ne sledi v celoti učnemu načrtu (npr. govorno sporočanje, ki je eno bistvenih področij pri angleščini, v preizkusu ni zajeto) in da so učitelji pod pritiskom. Ravnatelji so podali 14 predlogov izboljšav (3,1 %). Med njimi spet prevladuje pobuda, da se NPZ dodeli ustrezna veljava (upoštevanje pri vpisu na srednjo šolo, pri zaključni oceni predmeta ipd.). Posamični predlogi zajemajo ozaveščanje o pomenu NPZ na študijskih skupinah, vključitev govornega sporočanja pri jezikih in morebitno ukinitvev NPZ.

Naslednja težava po pogostosti je organizacija prostorov za izvedbo NPZ (leta 2023: 6,4 %; leta 2022: 7,7 %). Med zapisanimi razlogi za težave (26; 5,7 %) prevladuje prostorska stiska zaradi velikega števila učencev s posebnimi potrebami. Nekaj ravnateljev izpostavlja tudi splošne težave s premalo prostora oz. učilnic. Med posameznimi težavami zasledimo oblikovanje skupin po abecednem redu z omejitvijo 15 učencev in težave z zagotavljanjem miru med pisanjem NPZ. Ravnatelji so za težave podali 14 predlogov izboljšav (3,1 %). Več se jih nanaša na racionalizacijo pri organizaciji prostorov za NPZ (npr. da bi učenci s podobnimi prilagoditvami pisali skupaj). Dva predloga se nanašata na ločeno izvedbo NPZ za učence 6.

in 9. razredov. Dva ravnatelja kot možno rešitev vidita organizacijo dneva dejavnosti za ostale učence, pri čemer en opozarja, da se pri tem lahko pojavi težava s pomanjkanjem učiteljev spremljevalcev. En ravnatelj predlaga, da naj bodo učenci v zavodih oproščeni pisanja NPZ.

Sledijo težave z nadzornimi učitelji (leta 2023: 6,0 %; leta 2022: 4,8 %). Ravnatelji kot glavne razloge za tovrstne težave navajajo pomanjkanje kadra, težave z bolniškimi odsotnostmi in veliko število učencev s posebnimi potrebami, ki zahtevajo veliko nadzornih učiteljev. Posamični razlogi izpostavljajo preveč formalno zahtevanega prostora in da je bilo za zagotavljanje pouka ostalih učencev potrebnih veliko »logističnih« podvigov. Za težave so podali pet predlogov izboljšav (1,1 %). Ti zajemajo predvsem poenostavitve pri organizaciji nadzornih učiteljev (npr. manj nadzora, združevanje učencev v skupine ipd.).

V malenkost nižjem deležu ravnatelji poročajo o težavah pri organizaciji pouka med izvedbo NPZ (leta 2023: 5,3 %; leta 2022: 5,5 %). Za to so podali 19 razlogov (4,2 %). Pri tem najpogosteje navajajo prostorsko stisko in pomanjkanje kadra. Ravnatelji tudi omenjajo, da morajo za ostale učence na dan pisanja NPZ izvajati druge dejavnosti, ker v šoli ni prostora. Dva ravnatelja navajata, naj ta dan pouk odpade. Dva ravnatelja prav tako opozarjata, da zaradi organiziranih prevozov učenci ne morejo priti pozneje v šolo. Za navedene težave so podali osem predlogov izboljšav (1,8 %). Ti zajemajo večje skupine učencev v učilnicah, izvedbo NPZ za 6. in 9. razred ob ločenih dnevih, posamični mnenji pa kot morebitno rešitev omenjata pisanje NPZ po pouku in izvedbo dneva dejavnosti za ostale učence.

Naslednja težava pri izvedbi NPZ zajema vrednotenje preizkusov NPZ (leta 2023: 4,4 %; leta 2022: 2,4 %). Med razlogi za težave ravnatelji najpogosteje izpostavljajo preobremenjenost učiteljev in veliko število preizkusov, ki jih morajo ovrednotiti. Beležimo tudi nemotiviranost učiteljev za vrednotenje, bolniške odsotnosti učiteljev in slabo plačilo za opravljeno delo. Posamični razlogi izpostavljajo še neskladnosti med pravilnim postopkom reševanja nalog in kriterijem točkovanja (pri matematiki), samodejno točkovanje z 0 točkami, četudi je odgovor deloma pravilen (pri slovenščini), preveliko število vprašanj odprtega tipa pri slovenščini in nerazumevanje pričakovanega povprečja 50 % pri normalni porazdelitvi dosežkov NPZ (tudi zaradi razpršenosti povprečij dosežkov pri različnih predmetih). Ravnatelji so podali osem predlogov izboljšav (1,8 %). Ti zajemajo boljše plačilo za vrednotenje preizkusov in navodilo, da naj ravnatelji za vrednotenje prijavijo vse (razredne) učitelje. Posamični predlogi zajemajo načrtovanje povprečnih rezultatov okoli 50 %, izvedbo NPZ že februarja ali marca ter plačilo prav vseh, ki so zajeti v izvedbo NPZ, ne le tistih, ki vrednotijo preizkuse. Ravnatelj, ki je opravljal delo pomočnika glavnega ocenjevalca, navaja možnost, da bi delo ocenjevalcev opravljali kar pomočniki glavnih ocenjevalcev.

Sledijo težave, o katerih poročata manj kot 2 % ravnateljev. Manjši delež ravnateljev tako poroča o težavah pri načinu pakiranja preizkusov NPZ (leta 2023: 1,8 %; leta 2022: 1,8 %). Kot razloge navajajo prezapleteno pakiranje preizkusov in neustrezno število materiala za pakiranje in pošiljanje. Posamični razlogi zajemajo premajhno oz. preveliko število preizkusov, nejasno pakiranje za učence s pomočnikom bralcem in raztrgane vrečke s preizkusi. En ravnatelj tudi navaja, da na vrečah z oblikovnimi prilagoditvami ne piše števila preizkusov. Prejeli smo dva predloga izboljšav (0,4 %). Prvi se nanaša na previdnost pri pakiranju, drugi pa na razumljivejše označevanje vreč z gradivom.

Med drugimi težavami (leta 2023: 1,8 %; leta 2022: 1,5 %) ravnatelji omenjajo časovno stisko pri datumih vpogledov in poizvedb. Posamični razlogi za težave zajemajo izvedbo NPZ takoj po počitnicah, napako pri pakiranju gradiva, manko navodil za obveščanje pri poskusnem preverjanju znanja v 3. razredu in perforirane šifre za učence. En ravnatelj opozarja, da se pri NPZ zahtevajo vsebine, katere učenci morebiti niso nujno obravnavali, in da so predmeti, ki se jih dodeli šolam, neposrečeno izbrani. Eno mnenje se nanaša na celovito zasnovo NPZ: *»Sam osebno imam pomisleke, ali je oblika in režim sedanje variante NPZ res vzpodbudno in motivacijsko učno okolje oz. način. Osebno bi ga popestril, naredil drugačnega, za otroke sprejemljivejšega in omogočil otrokom, da so glede na svoje sposobnosti zares lahko uspešni.«* Za zapisane težave ravnatelji predlagajo podaljšanje časa vpogledov, izvedbo NPZ pred prvomajskimi počitnicami in koledar za izvedbo NPZ v 3. razredu.

O težavah z dostavo/pakiranjem gradiva oz. Pošto Slovenije prav tako poroča manjši delež ravnateljev (leta 2023: 1,5 %; leta 2022: 2,2 %). Za to navajajo šest razlogov (1,3 %), ki se nanašajo na težave pri pobiranju oz. dostavi gradiva (na napačno šolo). Podali so tri predloge izboljšav (0,7 %), ki se tičejo predvsem večje skrbnosti pri dostavi oz. prevzemu gradiva.

Manjši delež ravnateljev poroča o težavah glede časovne izvedbe NPZ (leta 2023: 1,1 %; leta 2022: 1,8 %). Za to so navedli pet razlogov (1,1 %). Trije ravnatelji menijo, da je čas po prvomajskih počitnicah neprimeren (učenci manjkajo, natrpan urnik), eden meni, da je termin NPZ za učence v 9. razredu prepozen in nesmiseln, drugi pa izpostavlja gibljivi začetek pisanja. Za naštetе težave so predlagali tri možne izboljšave (0,7 %). Te zajemajo drug termin izvedbe NPZ (npr. konec aprila) in poenotenje časa pisanja.

Peščica ravnateljev poroča o težavah pri izvedbi NPZ za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom (leta 2023: 0,7 %; leta 2022: 0,7 %). Navedli so dva razloga težav (0,4 %). Eden navaja, da so prejeli eno polo premalo, drugi pa, da so imeli učenci, starši in učitelji vpogled v preizkuse NPZ za 9. razred 12. 6. 2023 po 8. uri, kar je pomenilo, da ugovorov niso mogli poslati.

4 Prostovoljno izvajanje NPZ iz tretjega predmeta

Letošnje šolsko leto je NPZ iz tretjega predmeta izvedlo 465 šol od 484. Od teh jih je na vprašanje o prostovoljni izvedbi dodatnega tretjega predmeta odgovorilo 438 (94,2 %). Število prostovoljnih preverjanj je podrobneje prikazano v preglednici 4.1.

Preglednica 4.1: Število prostovoljno izvedenih preverjanj NPZ na šolah

Odgovor	Število	Delež
Noben (0)	377	86,1 %
Vsaj en (1, 2, 3 ali 4)	61	13,9 %
1	33	7,5 %
2	19	4,3 %
3	7	1,6 %
4	2	0,5 %

Na večini šol niso izvedli nobenega dodatnega prostovoljnega preverjanja iz tretjega predmeta (leta 2023: 86,1 %; leta 2022: 87,2 %). Vsaj eno prostovoljno preverjanje iz tretjega predmeta so izvedli na 61 šolah (leta 2023: 13,9 %; leta 2022: 12,8 %). Največ šol je izvedlo preverjanje iz enega predmeta, najmanj pa iz štirih predmetov.

Med predmeti ravnatelji najpogosteje poročajo o prostovoljnem preverjanju fizike (30), nato angleščine (29), sledijo domovinska in državljanska kultura in etika (19), glasbena umetnost (17) in nemščina (5).

5 Ocena posredovanih informacij

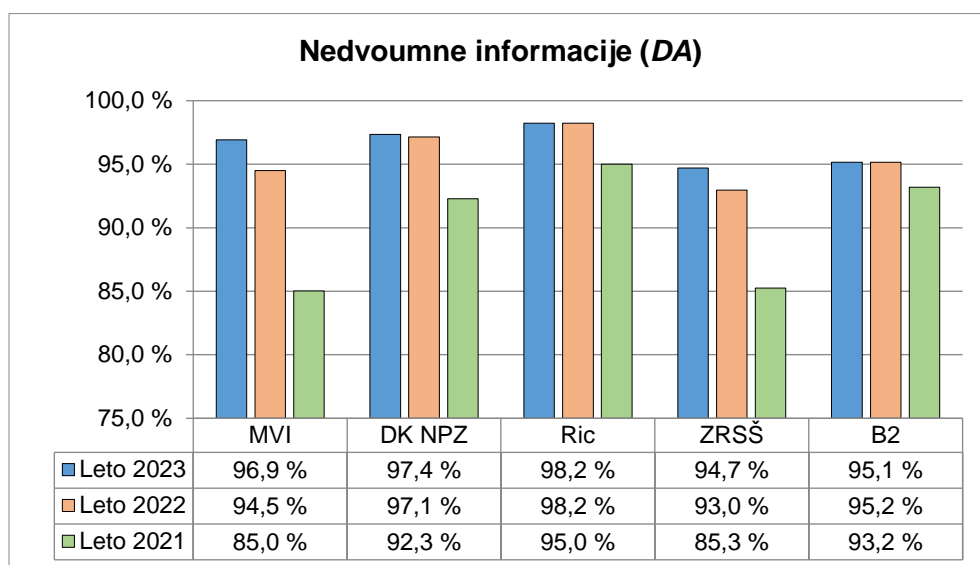
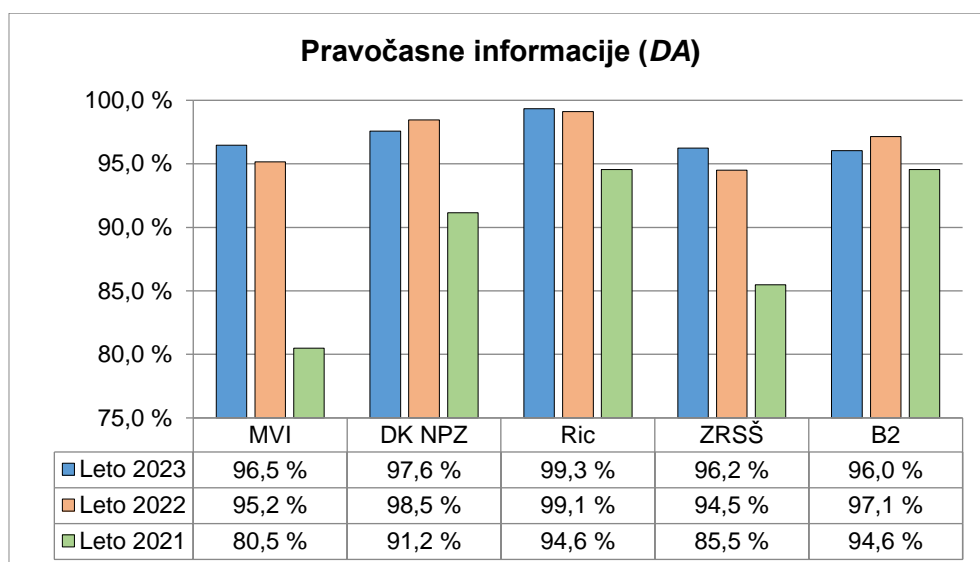
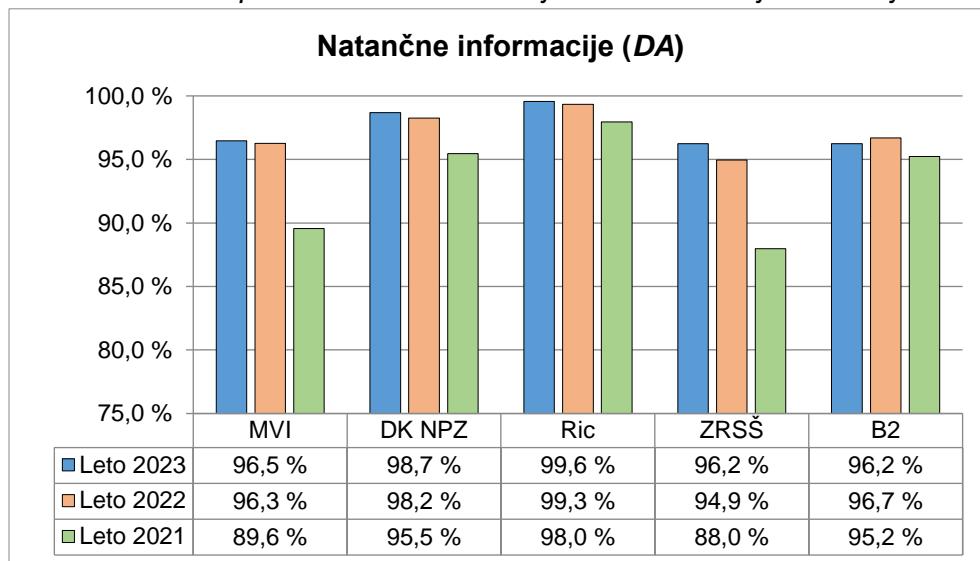
Ravnatelje smo tudi poprosili, da ocenijo natančnost, pravočasnost in nedvoumnost informacij, ki jih posredujejo institucije za vodenje NPZ (MVI, DK NPZ, Ric, ZRSS in podjetje B2)². Pri tem so omenjene aspekte informacij ocenili z da ali ne. Slika 5.1 prikazuje deleže pritrdilnih odgovorov in za primerjavo tudi izračunane deleže iz preteklih let.

S slike 5.1 lahko razberemo, da so deleži natančnosti letos (2023) pri vseh institucijah zelo visoki in presegajo 95 %. Deleži so primerljivi lanskim (2022) in so opazno višji glede na leto 2021, ko smo zabeležili večji upad pritrdilnih odgovorov. Tudi deleži pravočasnosti informacij so visoki in pri vseh institucijah presegajo 95 %. Spet lahko ugotovimo, da so deleži primerljivi lanskemu letu in opazno višji od leta 2021. Ravnatelji so nekoliko nižje ocenili nedvoumnost informacij, a so deleži vseeno zelo visoki in primerljivi lanskemu letu.

Ravnatelji kot natančne, pravočasne in nedvoumne v najvišjem deležu ocenjujejo informacije Rica, nato informacije DK NPZ in MVI. Informacije podjetja B2 in ZRSS ocenjujejo dokaj podobno.

² MVI – Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
DK NPZ – Državna komisija za vodenje NPZ,
ZRSS – Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

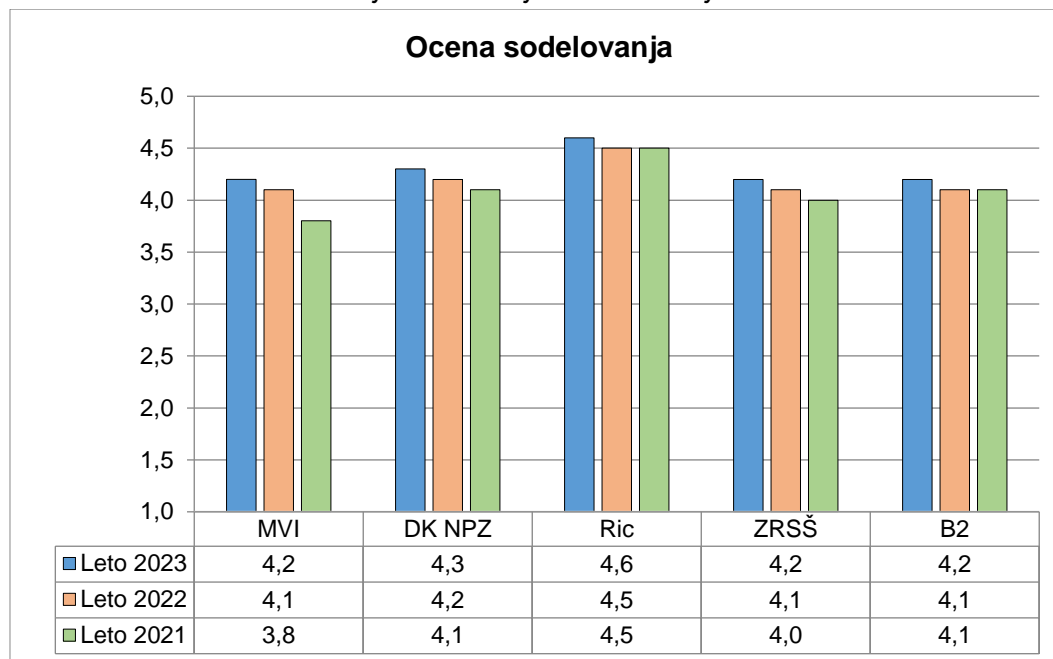
Slika 5.1: Ocene posredovanih informacij s strani institucij za vodenje NPZ

6 Ocena sodelovanja

V nadaljevanju so ravnatelji ocenili tudi sodelovanje z institucijami za vodenje NPZ. Ocene so podali na lestvici od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično)³. Svoje ocene so lahko tudi utemeljili s komentarji.

Slika 6.1: Ocene sodelovanja z institucijami za vodenje NPZ

S slike 6.1 lahko razberemo, da so letošnje ocene malenkost višje, a vseeno primerljive z ocenami v preteklih letih. Najvišjo oceno beleži Ric (leta 2023: 4,6; leta 2022: 4,5), sledi DK NPZ (leta 2023: 4,3; leta 2022: 4,2), nato z enako oceno sledijo še MVI (leta 2023: 4,2; leta 2022: 4,1), ZRSS (leta 2023: 4,2; leta 2022: 4,1) in B2 (leta 2023: 4,2; leta 2022: 4,1).

Komentarji o Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje (22; 4,9 %) so povečini pozitivni. Ravnatelji izpostavljajo dobro sodelovanje, brez posebnih težav. Dodajajo tudi, da so bile posredovane informacije s strani MVI pravočasne in natančne. Peščica komentarjev je bolj nevtralnih – ravnatelji sporočajo, da jim ministrstvo posreduje zgolj okvirne informacije (npr. datume za NPZ) in da z njimi ne sodelujejo preveč.

Komentarji o DK NPZ (17; 3,8 %) so prav tako v večji meri pozitivni. Sporočajo, da so z DK NPZ zgledno sodelovali, da so bile prejete informacije glede NPZ pravočasne, razumljive in točne. Ostali komentarji so nevtralni (npr. sodelovanje brez večjih posebnosti).

Največ komentarjev (41; 9,5 %) so ravnatelji zapisali o sodelovanju z Ricem. Glavnina teh je zelo pozitivnih, poudarjajo prijaznost, dosegljivost, odzivnost in ažurnost pri sodelovanju. Prav tako omenjajo odlično komunikacijo in hitro reševanje težav. V komentarjih prav tako izpostavljajo natančnost, pravočasnost in jasnost informacij. Dva komentarja sta nekoliko kritična. Prvi izpostavlja nedelovanje zvočnih posnetkov pri angleščini, drugi pa neodzivnost pri reševanju težave.

³ Iz analiz smo izločili ravnatelje, ki navajajo, da z institucijami niso sodelovali.

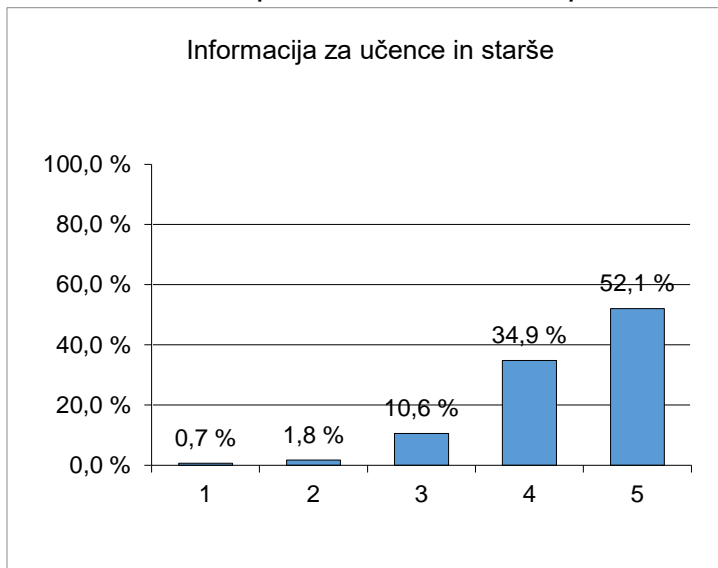
O sodelovanju z ZRSŠ so ravnatelji zapisali 18 komentarjev (4,0 %). Sodelovanje ocenjujejo kot dobro in korektno. Menijo, da so prejeli vse potrebne informacije in da so bile te razumljive in pravočasne. Nekaj komentarjev je nevtralnih – omenjajo omejeno sodelovanje, brez posebnosti.

Tudi med komentarji o sodelovanju s podjetjem B2 (17; 3,8 %) prevladujejo pozitivni. Izpostavljajo ustreznost sodelovanja, dosegljivost in ažurnost. Ravnatelji tudi menijo, da so posredovane informacije pravočasne in razumljive. Nekaj komentarjev je nevtralnih (npr. malo stikov s podjetjem). Eden od ravnateljev pa sporoča, da obrazec za vnos na portalu MVI ni prilagojen specifikam dvojezične šole s prilagojenim programom.

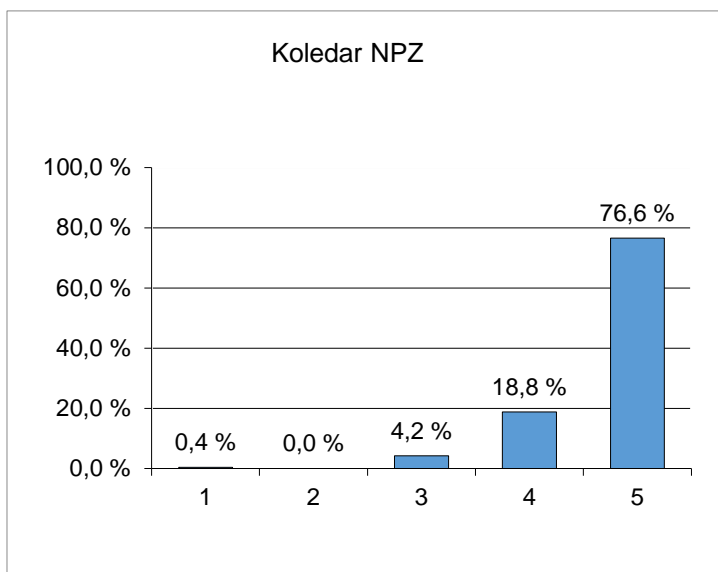
7 Ocena uporabnosti dokumentov za NPZ

Ravnatelji so na petstopenjski Likertovi lestvici – od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično) – ocenili tudi uporabnost dokumentov za NPZ. Slika 7.1 prikazuje porazdelitve ocen za posamezne dokumente.

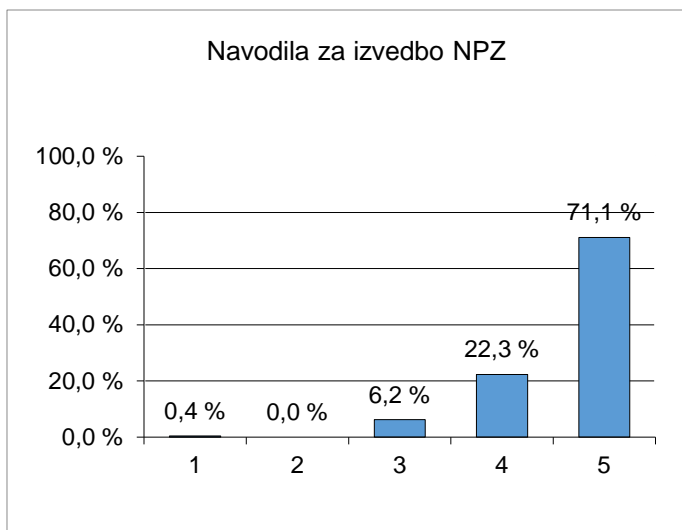
Slika 7.1: Grafi s porazdelitvami ocen uporabnosti dokumentov NPZ

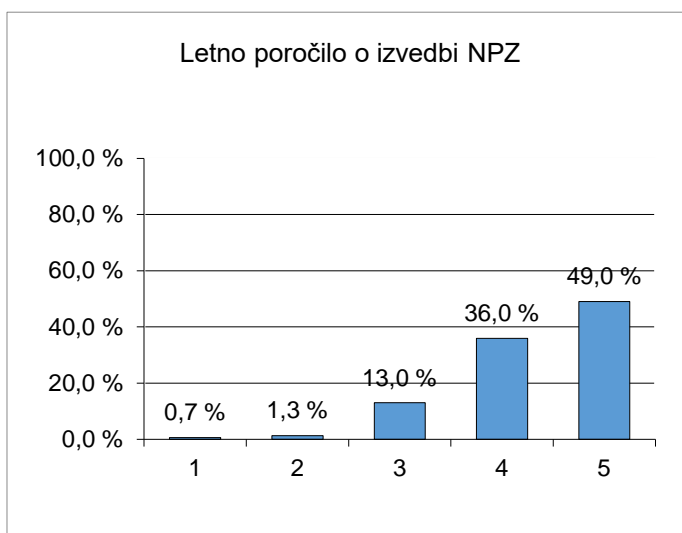
Povprečna ocena je 4,4 (leta 2022: 4,2).

Povprečna ocena je 4,7 (leta 2022: 4,6).

Povprečna ocena je 4,6 (leta 2022: 4,6).

Povprečna ocena je 4,3 (leta 2022: 4,3).

Ugotavljamo, da so povprečne ocene dokumentov za NPZ podobne ocenam v lanskem letu (2022) oziroma celo malenkostno višje. Ravnatelji so tako najbolje ocenili *Koledar NPZ* (leta 2023: 4,7; leta 2022: 4,6). Po povprečni oceni sledijo *Navodila za izvedbo NPZ* (leta 2023: 4,6; leta 2022: 4,6), nato *Informacija za učence in starše* (leta 2023: 4,4; leta 2022: 4,2) in nazadnje še *Letno poročilo o izvedbi NPZ* (leta 2023: 4,3; leta 2022: 4,3). Svoje ocene so lahko tudi podrobneje utemeljili s komentarji.

Komentarji o *Informacijah za učence in starše* (26; 5,7 %) so večinoma pozitivni. Izpostavljajo celovitost, podrobnost in uporabnost dokumenta. Nekaj komentarjev je tudi nekoliko negativnih, pripombe se nanašajo na obsežnost dokumenta, ki ga javnost oz. starši ne prebirajo v zadostni meri. En ravnatelj predlaga posodobitev dokumenta, pri čemer bi informacije naredili dostopnejše in zanimivejše.

Tudi komentarji o *Koledarju NPZ* (26; 5,7 %) so povečini pozitivni. Izpostavljajo natančnost, uporabnost in ustreznost dokumenta. Ravnatelji tudi dodajajo, da jim je v veliko pomoč pri organizaciji NPZ. Zabeležili smo tudi dve kritiki, ki se nanašata na nepreglednost dokumenta.

Ravnatelji o *Navodilih za izvedbo NPZ* (24; 5,3 %) sporočajo, da so ta natančna, jasna in pomembna za organizacijo oz. potek NPZ. Manjši delež ravnateljev meni, da je dokument preobsežen in prepodroben.

Za *Letno poročilo o izvedbi NPZ* smo prejeli 26 komentarjev (5,7 %). Večina ravnateljev meni, da je zanimivo, podrobno, zajema vse informacije, pomaga pri interpretaciji rezultatov NPZ in pripomore pri nadaljnjem načrtovanju dela. Kritike so v manjšini, nanašajo pa se na obsežnost in preveliko podrobnost dokumenta, ki za nestrokovnjake ni zanimiv.

Ravnatelji so odgovorili tudi na vprašanje, ali staršem in učencem posredujejo povezavo oziroma jih seznanijo z elektronsko publikacijo *Informacije za učence in starše*. Iz preglednice 7.1 lahko razberemo, da velik delež ravnateljev poroča o seznanitvi staršev in učencev s publikacijo. Delež je še malenkost višji kot pretekla leta (leta 2023: 95,1 %; leta 2022: 93,2 %, leta 2021: 93,7 %).

Preglednica 7.1: *Ali staršem in učencem posredujete povezavo oziroma jih seznanite z elektronsko publikacijo Informacije za učence in starše?*

Odgovor	Število	Delež
Da.	431	95,1 %
Ne.	22	4,9 %
Skupaj	453	100,0 %

8 Prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami

Naslednji sklop vprašanj se je nanašal na učence s posebnimi potrebami. Sprva smo ravnatelje povprašali, ali je na njihovi šoli v letošnjem šolskem letu potekalo prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami. Ugotavljamo, da je delež izvajanja razmeroma visok in nekoliko višji napram preteklim letom (leta 2023: 93,6 %; leta 2022: 90,5 %; leta 2021: 91,8 %; leta 2019: 92,1 %; leta 2018: 88,5 %; leta 2017: 91,1 %; leta 2016: 87,6 %).

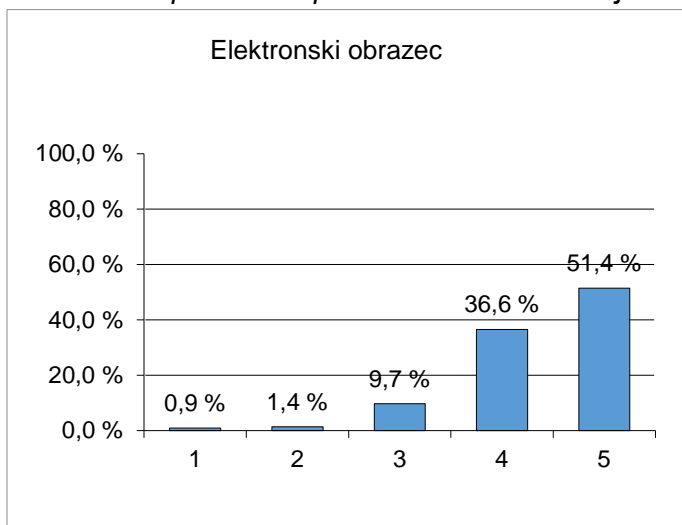
Preglednica 8.1: *Ali je v letošnjem šolskem letu na vaši šoli potekalo prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami?*

Odgovor	Število	Delež
Da.	424	93,6%
Ne.	29	6,4%
Skupaj	453	100%

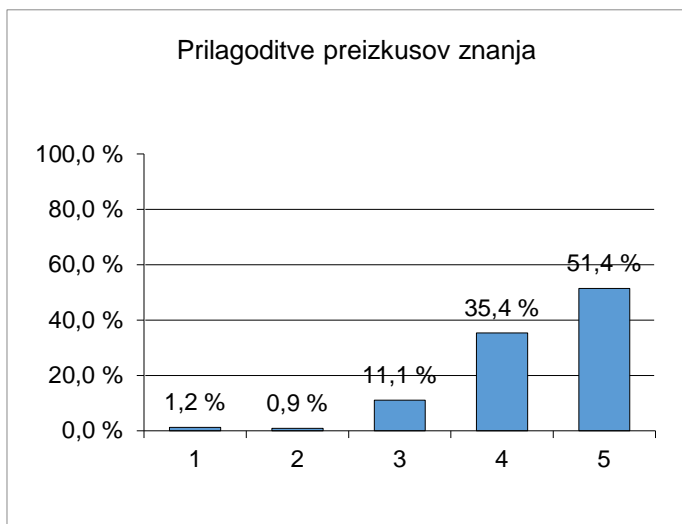
Ravnatelji, ki so pritrdili, da so prilagojeno izvajali NPZ za učence s posebnimi potrebami na svojih šolah, so ocenili tudi elektronski obrazec za prijavljanje učencev s posebnimi potrebami, prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami in sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenem izvajanju NPZ za učence s posebnimi potrebami (slika 8.1).

Z najvišjo povprečno oceno so ravnatelji ocenili sodelovanje Rica s šolo (leta 2023: 4,5; leta 2022: 4,5), sledi elektronski obrazec (leta 2023: 4,4; leta 2022: 4,3) in prilagoditve preizkusov znanja (leta 2023: 4,3; leta 2022: 4,3).

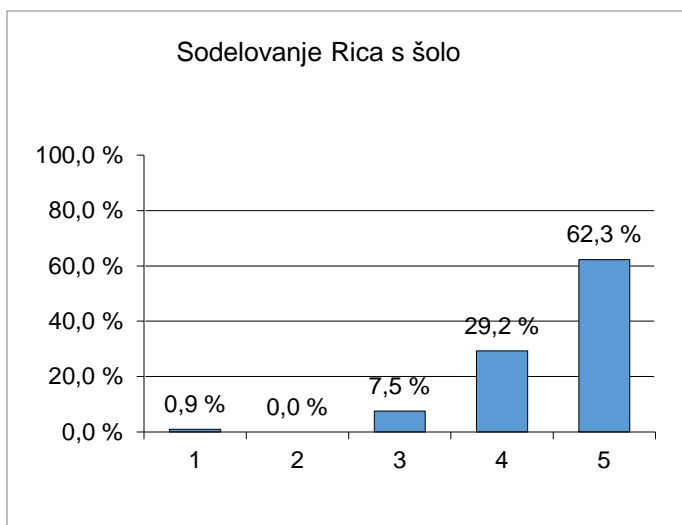
Slika 8.1: Grafi za porazdelitev ocen elektronskega obrazca, prilagoditev preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami in sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenem izvajanju NPZ

Povprečna ocena: 4,4 (leta 2022: 4,3).

Povprečna ocena: 4,3 (leta 2022: 4,3).

Povprečna ocena: 4,5 (leta 2022: 4,5).

V nadaljevanju so lahko ravnatelji pojasnili svoje ocene in zapisali predloge za izboljšavo. Za *Elektronski obrazec* so zapisali 15 komentarjev (3,5 %). Večina jih izpostavlja, da je obrazec ustrezen, primeren in pregleden. Kritike se nanašajo na nepreglednost in zastarelost programa. En ravnatelj prav tako navaja, da program deluje počasi, z veliko motnjami. Ravnatelji so zapisali tri predloge izboljšav, ki zajemajo možnosti poenostavitve obrazca, bolj intuitiven vmesnik, en ravnatelj pa dodaja, da v obrazcu za dodatno prijavo ne piše, da je število znakov omejeno, kar je povzročilo zastoj pošte in zamudo pri prejemu obrazcev.

Za prilagoditve preizkusov znanja so zapisali 21 komentarjev (5 %), od tega je približno polovica pozitivnih; prilagoditve ravnatelji ocenjujejo kot primerne in smiselne. Druga polovica komentarjev je bolj kritična. Med njimi najpogosteje zasledimo neupoštevanje (npr. za dislektike, za slabovidne) oziroma pomanjkljivost prilagoditev. V enem mnenju je izpostavljeno, da so pomočniki bralci preveč omejeni pri prebiranju navodil učencem, v drugem sta podobno omenjeni vlogi bralca in spodbujevalca pri prilagojenem izvajanju NPZ (*»Preizkus bi moral biti bolj prilagojen posamezniku, predvsem prilagoditve. Bralec in spodbujavalec imata podobno vlogo, ni pa zapisano v navodilih. Realnost je taka, da če ima učenec spodbujevalca v praksi običajno potrebuje še bralca.«*). Na drugi strani en ravnatelj meni, da bi morali preveriti, ali so vse prilagoditve sploh nujne. Med kritikami zasledimo tudi mnenje, da izvedba za učence s posebnimi potrebami zahteva preveč učilnic. Med sedmimi (1,7 %) podanimi predlogi izboljšav najdemo še natančnejše upoštevanje prilagoditev, uporabo barvnega papirja, možnost barvne folije za učence brez odločbe in poenostavitve pri organizaciji NPZ za učence z odločbami (npr. združevanje učencev v večje skupine).

Za sodelovanje Rica s šolo so ravnatelji podali 14 komentarjev (3,3 %). Večina je pozitivnih, poudarjajo, da je bilo sodelovanje ustrezno in da so bila pojasnila ažurna in korektna. Prav tako omenjajo, da so s pomočjo Rica lahko rešili svoje težave. Zapisali so tudi dve kritiki. Prva se nanaša na težave pri prijavi učenca z odločbo, ki jo je prejel tik pred rokom za vnos prijav. Zaradi enega dneva zamude ga namreč niso mogli prijaviti. Drugi ravnatelj podobno navaja, da učenci, ki so v procesu pridobivanja odločb, ne morejo uveljaviti prilagoditev in da dokumentacija drugih institucij ni upoštevana. Podali so dva (0,5 %) predloga izboljšav – upoštevanje naknadnih prijav in strokovno izmenjavo mnenj z zavodi v naslednjem šolskem letu (2023/24).

9 Analiza dosežkov učencev šole na NPZ

Naslednje trditve so se nanašale na dodatno informacijo o dosežkih pri NPZ, ravnatelji pa so svoje strinjanje s trditvami ocenili z da ali ne.

Preglednica 9.1: *Dodatna informacija o dosežkih pri NPZ*

	DA	NE	Delež DA (2023)	Delež DA (2022)	Delež DA (2021)
1. Ali na šoli analizirate dosežke NPZ učencev vaše šole?	451	2	99,6 %	99,6 %	98,9 %
2. Ali pri analizi dosežkov NPZ sodelujejo vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal?	431	22	95,1 %	96,3 %	93,4 %
3. Ali pri analizi dosežkov sodeluje celoten učiteljski zbor?	266	187	58,7 %	59,3 %	/
4. Ali analizo dosežkov pri NPZ predstavite svetu staršev?	397	56	87,6 %	87,5 %	83,9 %
5. Ali analizo dosežkov pri NPZ predstavite staršem učencev, ki so se udeležili NPZ v 6. razredu?	302	151	66,7 %	67,0 %	/
6. Ali je analiza dosežkov učencev pri NPZ del procesa samoevalvacije na šoli?	384	69	84,8 %	82,9 %	85,0 %
7. Ali ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ učitelji upoštevajo pri načrtovanju dela za naslednja šolska leta?	437	16	96,5 %	95,6 %	91,4 %
8. Ali ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ umeščate v LDN in Razvojni načrt šole?	373	80	82,3 %	84,4 %	82,8 %

Ravnatelji so se v največji meri strinjali s trditvijo, da na šolah analizirajo dosežke učencev na NPZ (99,6 %). S trditvijo so se v visokem deležu strinjali tudi v preteklih letih. Podobno visok delež strinjanja ravnateljev beležimo pri trditvi, da dosežke učencev pri NPZ upoštevajo pri načrtovanju dela za naslednja šolska leta (96,5 %). Delež strinjanja s slednjo trditvijo se tekom let rahlo povečuje. Sledi delež strinjanja s trditvijo, da pri analizi NPZ sodelujejo vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal (95,1 %).

Pri treh trditvah delež strinjanja presega 80 %. Tako znaten delež ravnateljev pritrjuje trditvi, da analizo dosežkov pri NPZ predstavijo svetu staršev (87,6 %). Sledita trditvi, da je analiza dosežkov na šoli del procesa samoevalvacije (84,8 %) ter da ugotovitve o dosežkih učencev šole umeščajo v LDN in Razvojni načrt šole (82,3 %). Za vse tri trditve lahko ugotovimo, da so deleži strinjanja v primerjavi s preteklimi leti zelo primerljivi.

Opazno nižji delež ravnateljev se strinja s trditvijo, da analizo dosežkov pri NPZ predstavijo staršem učencev, ki so se NPZ udeležili v 6. razredu (66,7 %). Najmanj ravnateljev pa se strinja s trditvijo, da pri analizi dosežkov sodeluje celoten učiteljski zbor (58,7 %). Z obema trditvama so se ravnatelji v najmanjšem (in primerljivem) deležu strinjali tudi v lanskem letu (2022).

10 Analiza kakovosti izkazanega znanja pri NPZ s programom OrKa

V nadaljevanju so ravnatelji ovrednotili še program Orka, ki njim in učiteljem omogoča vpogled v dosežke učencev na šoli, primerjavo teh s populacijo v vsej Sloveniji in izračun različnih analiz. Sprva so ovrednotili trditev, da je program enostaven za uporabo (preglednica 10.1). Ocene so podali na petstopenjski lestvici od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (popolnoma se strinjam).

Preglednica 10.1: Program je enostaven za uporabo.

Ocena	Število	Delež
0 (ne poznam)	51	11,3 %
1	2	0,4 %
2	5	1,1 %
3	61	13,5 %
4	164	36,2 %
5	170	37,5 %
Skupaj (1–5)	402	88,7 %

Ugotavljamo, da večji delež ravnateljev pozna program OrKa. V primerjavi s preteklim letom (leta 2023: 88,7 %; leta 2022: 84,8 %) je ta še nekoliko narasel. Večina ravnateljev je enostavnost uporabe programa ocenila z oceno 4 oziroma 5, kar se odraža v razmeroma visoki povprečni oceni, ki je primerljiva z lansko (leta 2023: 4,2; leta 2022: 4,2). Podobno so ravnatelji ocenili tudi enostavnost priprave analiz dosežkov (preglednica 10.2).

Preglednica 10.2: Priprava analiz dosežkov učencev je enostavna.

Ocena	Število	Delež
0 (ne poznam)	52	11,5 %
1	3	0,7 %
2	6	1,3 %
3	64	14,1 %
4	164	36,2 %
5	164	36,2 %
Skupaj (1–5)	401	88,5 %

Iz preglednice 10.2 lahko razberemo, da prevladujejo visoke ocene, povpreček teh pa je primerljiv lanskemu (leta 2023: 4,2; leta 2022: 4,2). V nadaljevanju so ravnatelji ocenili, če lahko pripravijo vse potrebne analize (preglednica 10.3).

Preglednica 10.3: Pripravimo lahko vse analize, ki jih potrebujemo.

Odgovor	Število	Delež
Da.	418	92,3 %
Ne.	35	7,7 %
Skupaj	453	100,0 %

Večina ravnateljev (92,3 %) se strinja s trditvijo, da lahko pripravijo vse analize, ki jih potrebujejo (preglednica 10.3). Delež je nekoliko višji v primerjavi z lanskim letom (leta 2022: 89,5 %). V nadaljevanju so ravnatelji ocenili še priročnik za uporabo programa OrKa (preglednica 10.4).

Preglednica 10.4: *Ocenite priročnik za uporabo programa OrKa.*

Ocena	Število	Delež
0 (ne poznam)	89	19,6 %
1	1	0,2 %
2	2	0,4 %
3	39	8,6 %
4	158	34,9 %
5	164	36,2 %
Skupaj (1–5)	364	80,4 %

Priročnik je na lestvici od 1 (nezadostno) do 5 (odlično) ocenilo 364 ravnateljev, kar je nekoliko več kot v preteklih letih (leta 2023: 80,4 %; leta 2022: 79,3 %; leta 2021: 75,1 %). Tako ugotavljamo, da priročnik OrKa pozna vedno več ravnateljev. Temu so namenili tudi razmeroma visoko povprečno oceno (leta 2023: 4,3; leta 2022: 4,2).

Z naslednjim vprašanjem smo poizvedovali o udeležbi ravnateljev oz. učiteljev na izobraževanjih za uporabo programa OrKa (preglednica 10.5).

Preglednica 10.5: *Ali ste se v preteklih letih vi ali vaši učitelji že udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa?*

Odgovor	Število	Delež
Da.	256	56,5 %
Ne.	197	43,5 %
Skupaj	453	100,0 %

O udeležbi na tovrstnih izobraževanjih poroča več kot polovica ravnateljev, delež pa je malenkost višji v primerjavi s preteklim letom (leta 2023: 56,5 %; leta 2022: 55,8 %). Ravnatelje smo tudi vprašali, kakšne oblike izobraževanja so se (sami oz. njihovi učitelji) udeležili (preglednica 10.6).

Preglednica 10.6: *Kakšne oblike izobraževanja ste se vi ali vaši učitelji udeležili? (Označite lahko oba odgovora.)*

Odgovor	Število	Delež ⁴
<i>Izobraževanje za ravnatelje.</i>	150	33,3 %
<i>Izobraževanje za celoten učiteljski zbor.</i>	137	30,2 %

Tretjina vseh ravnateljev (33,3 %) poroča o udeležbi izobraževanj za ravnatelje, nekoliko manj (30,2 %) pa o udeležbi izobraževanj za celoten učiteljski zbor.

⁴ Delež smo izračunali glede na število vseh anketiranih ravnateljev (453).

Preglednica 10.7 vsebuje podatke o deležu ravnateljev (oziroma njihovih učiteljev), ki bi se ponovno udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa.

Preglednica 10.7: *Ali bi se vi ali vaši učitelji prvič ali ponovno udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa?*

Odgovor	Število	Delež
Da.	202	44,6 %
Ne.	60	13,2 %
Ne vem.	191	42,2 %
Skupaj	453	100,0 %

Iz preglednice lahko razberemo, da je delež nekoliko manjši od polovice (44,6 %), zanimivo pa je, da podoben delež ravnateljev (42,2 %) poroča, da ne ve, ali bi se udeležili izobraževanja. Ravnatelje, ki so odgovorili pritrdilno, smo povprašali, kakšno obliko izobraževanja predlagajo (preglednica 10.8), pri čemer so lahko označili več ponujenih odgovorov.

Preglednica 10.8: *Kakšno obliko izobraževanja predlagate? (Označite lahko več odgovorov.)*

Odgovor	Število	Delež ⁵
<i>Izobraževanje za ravnatelje.</i>	47	23,3 %
<i>Izobraževanje za administratorje OrKe.</i>	46	22,8 %
<i>Izobraževanje za učitelje po predmetih.</i>	119	58,9 %
<i>Izobraževanje za celoten učiteljski zbor.</i>	88	43,6 %

Večina ravnateljev predlaga izobraževanje za učitelje po predmetih (leta 2023: 58,9 %; leta 2022: 68,0 %), sledijo izobraževanja za celoten učiteljski zbor (leta 2023: 43,6 %; leta 2022: 40,0 %), izobraževanja za ravnatelje (leta 2023: 23,3 %; leta 2022: 27,1 %) in izobraževanja za administratorje OrKe (leta 2023: 22,8 %; leta 2022: 30,7 %).

⁵ Delež smo izračunali glede na ravnatelje, ki bi se ponovno udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa (202).

11 Drugi komentarji o NPZ

V preglednici 11.1 so v celoti zapisani tudi drugi komentarji o NPZ, ki so jih podali ravnatelji. Teh je bilo 49 (10,8 %).

Preglednica 11.1: Drugi komentarji na NPZ

<i>Analiza dosežkov celotne šole je objavljena precej pozno. Rezultate bi potrebovali prej.</i>
<i>Dobro je, da ste omogočili razpon pri času za začetek pisanja NPZ. Tako lažje organiziramo NPZ in preostali pouk. Nisem podpornik velikega vpliva dosežkov NPZ na zaključno oceno ali pri vpisu v srednje šole. Smisel NPZ vidim v preverjanju znanja in povratnih informacijah za nadaljnje delo. Predlagam oblikovanje medpredmetnega NPZ, npr. jeziki, naravoslovje, družboslovje. Ključno je povezovanje znanja in če bi bili tako sestavljeni testi NPZ, bi posledično tako potekal tudi pouk. Tudi UN bi morali biti bolj medpredmetno usklajeni.</i>
<i>Dokler NPZ ne bo imel večjega vpliva, ga učenci in starši ne bodo jemali resno. Ravno tako je s težo in veljavo nesorazmerna priprava in organizacija – npr. tajnost podatkov glede razdelitve v skupine, nadzora, dežurstev učiteljev.</i>
<i>Dvigniti je potrebno pomen znanja za družbo in posameznika!</i>
<i>Fizika: Naloge niso skladne z učnim načrtom. Naloge so bile na težavnosti maturitetnih nalog, kar se vidi iz povprečnega rezultata v državi, ki bi moral biti med 55 % in 65 %. Slovenščina: Lansko in predlansko povprečje SLO pod 50, letos slabih 60. Z nalogami tipa tvori enostavčne povedi ali vprašalne povedi, ki imajo prednatisnjeno končno ločilo, so učenci umetno pridobivali točke. Namen je bil, da se popravi povprečje preteklih let, ki je bilo porazno. Resno razmislite o ukinitvi NPZ, ker sproža polemike, meče slabo luč na šolski sistem in pomeni dodaten pritisk na delo učiteljev.</i>
<i>Hvala za dobro izvedbo NPZ 2023.</i>
<i>Hvala za trud in željo po izboljšavah.</i>
<i>Hvala za vašo strokovnost in podporo.</i>
<i>Izobraževanja iz programa OrKa so se udeležili nekateri učitelji, ne pa celoten učiteljski zbor, a te možnosti ni bilo med ponujenimi.</i>
<i>Kdor se dosledno drži navodil e-Ric-a, navodil in koledarja ministrstva, nima težav.</i>
<i>Kot vsa leta do sedaj ne vem, zakaj toliko kompliciranja v zvezi s tajnostjo. NPZ bi moral šteti za eno od ocen pri predmetu iz katerega poteka, a brezglavo ostaja nepomemben.</i>
<i>Menim, da je NPZ koristen.</i>
<i>Mogoče bi bilo dobro sestaviti teste tako, da ne bi prihajalo do takšnih razlik v povprečnih odstotkih med predmeti, zaskrbljujoča so tudi nizka povprečja pri določenih premetih, kar ni vzpodbudno za učence.</i>
<i>Naj NPZ čimprej dobi veljavo v oceni ali pa pri točkah za SŠ, da bodo analize, ki jih delamo smiselne. Žal pri nas veliko otrok pride odpisat, ker pač morejo, nimajo pa niti toliko motivacije, da bi test resno prebrali, kaj šele reševali. Tu je kakršnokoli analiziranje res nesmiselno. O tem govorimo že leta in leta, pa sprememb ni oz. se o njih samo govori, ko pa bi morali nekaj narediti, pa se ne naredi.</i>
<i>Naj dosežki NPZ pridobijo večjo veljavo.</i>
<i>NPZ naj ima večjo veljavo pri vpisu v srednje šole in gimnazije.</i>
<i>Namesto NPZ v 9. razredu, bi bilo bolj smiselno uvesti NPZ v 8. razredu, saj bi učiteljem analiza pomagala za izboljšavo pri pouku v 9. razredu.</i>
<i>NPZ – mogoče bi razmislili o testu, ki bi vseboval 5 vprašanj iz vseh obveznih predmetov predmetnika OŠ. Učitelji SLJ, MAT, vsaj nekateri, mi govorijo o travmah, češ, kaj bom mislila, če bodo rezultati slabi, kako, da tega ne vedo, kako slabo so reševali...</i>
<i>NPZ bi moral biti ovrednoten, saj ga nekateri učenci in starši ne jemljejo resno.</i>
<i>NPZ bi moral imeti večjo veljavo – ne le na šolah z omejitvijo vpisa (npr. da bi se ga pretvorilo v eno od ocen) – potem bi mogoče bila tudi motivacija učencev večja (pričakovanja staršev so sicer večinoma visoka).</i>

<i>NPZ je potrebno dati večjo veljavo, npr. pri vpisu v srednjo šolo – vsaj 20 odstotkov.</i>
<i>NPZ mora dobiti večjo veljavo pri prehodu v srednje šole – zaradi resnosti opravljanja NPZ (devetošolci).</i>
<i>Odgovori so za program NIS, ki nima OrKe. Predlagamo vzpostavitev tudi za NIS.</i>
<i>Orka program naj bo prilagojen tudi za Apple računalnike.</i>
<i>Podpiram idejo, da bi bila izvedba NPZ pred znanimi rezultati o vpisu na srednje šole.</i>
<i>Podpiram NPZ na vseh treh stopnjah (3., 6., in 9. razred), saj kot eden od pomembnejših elementov samoevalvacije daje možnost strokovne rasti učiteljskega zbora in pomeni gibalo k dvigu kvalitete učnega procesa.</i>
<i>Poenostavljena izvedba NPZ. Ni potrebe po tako visoki tajnosti. Razmislek o smiselnosti izvedbe NPZ za učence s PP.</i>
<i>Potrebno bi bilo ponovno preveriti smiselnost NPZ. Da bi imel večjo veljavo, kot sedaj. Učence z različnimi tehnikami motiviramo za pisanje, vendar ga jemljejo neresno in puščajo naloge nerešene.</i>
<i>Povečati vrednost NPZ v prihodnjih šolskih letih (sprememba Zakona o OŠ gre v pravo smer).</i>
<i>Predlagam, da imajo rezultati NPZ večjo veljavo pri zaključevanju ocen iz posameznih predmetov in pri vpisu v SŠ, kajti učenci vsako leto manj vzamejo stvari kot RESNE.</i>
<i>Predlagamo, da pri NPZ tuj jezik spis vrednotita dva ocenjevalca, ker so ocene zelo subjektivne. V kolikor bi se ocene ocenjevalcev precej razlikovale, potem bi se vključil dodatni ocenjevalec ali povprečje ocen.</i>
<i>Preizkusi bi morali enakovredno zajemati minimalne, temeljne in višje standarde znanja in omogočati povezavo z ucnim uspehom v šoli. S tem bi starši in učenci lažje razumeli rezultat otroka na NPZ.</i>
<i>Preizkusi so predolgi. Učenci imajo premalo časa, da ponovno pregledajo, kako so reševali naloge.</i>
<i>Program OrKa ne omogoča poglobljene analize NPZ pri predmetu madžarščina (kakor pri ostalih predmetih).</i>
<i>Program Orka bi moral biti uporaben že pred poizvedbami, saj sami na roke računamo šolsko povprečje.</i>
<i>Razmisliti o tem, kako in na kak način motivirati učence in povečati vrednost rezultatov iz NPZ-ja pri nadaljnjem šolanju.</i>
<i>Rezultati NPZ bodo realno povratno informacijo učencem in učiteljem oz. šoli prinesli takrat, ko bodo učenci k NPZ pristopili odgovorno, zavzeto. Dokler ta nima (skoraj nobene) veljave, se kljub trudu, delu, motiviranju (tako učencev kot staršev) rezultati ne bodo dvignili.</i>
<i>SLJ 9, naloga 15 (neumetnostno besedilo) je bila težko berljiva, še posebej za učence s posebnimi potrebami (disleksija). Poenotenje moderiranih navodil med posameznimi predmetnimi skupinami (npr. zapis ure pri slovenščini in matematiki).</i>
<i>Še vedno menim, da bi moral NPZ poleg informacije za učitelje, imeti še dodatno veljavo: na primer del zaključne ocene pri predmetu; pogoj za vpis v vse srednje šole. NPZ je obvezen za vse učence 6. in 9. razreda, zato bi morali tisti, ki se ne udeležijo preverjanja (ker so »bolni«, ker se jim ne da....) to opraviti, oziroma ne bi smeli dobiti spričevala ob koncu šolskega leta. Če je nekaj obvezno, je to potrebno opraviti. Sedaj pa marsikateri učenec izkoristi priliko, ne pride na preverjanje in nič se ne zgodi. Zakaj je že ta zadeva OBVEZNA?</i>
<i>Škoda je, da je tako veliko dela, stroškov, za tako malo teže in veljave NPZ.</i>
<i>Učenci so v naš zavod usmerjeni z odločbami. Usmeritev v prilagojen izobraževalni program pomeni, da je bilo ugotovljeno, da učencu v programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ni mogoče zagotoviti prilagoditev in obsega pomoči, s katerimi bi mu bilo omogočeno, da preseže svoje motnje oz. primanjkljaje, zaradi katerih je oviran pri sprejemanju in usvajanju znanja, prav tako pa tudi pri njegovem izkazovanju. Učenec je v procesu poučevanja do sedaj potreboval individualizacijo, izrazite prilagoditve v vseh fazah pridobivanja znanja (multisenzoren pristop, delitev kompleksnih snovi, sistematično delo korak za korakom, veliko število ponovitev, preverjanje razumevanja, dodatne razlage, pomoč pri organizaciji zapiskov, branje kompleksnih navodil, tekstov...), pripomočke (konkretne didaktične materiale, tabele, slovarje...), preverjanje in ocenjevanje učenca pa je bilo prilagojeno tako, da so njegovi primanjkljaji, ovire oz. motnje čim manj vplivali na izkazovanje znanja. Standardizirani testi, enaki za vso populacijo, za naše učence tako niso primerni, ker ne zagotavljajo potrebne individualizacije. Izjema je pri nekaterih učencih z AM angleščina.</i>

<i>V prejšnjih dveh letih se nam je zdel test NPZ pri nekaterih predmetih (MAT, TJA) izrazito lahek in zato ni dal realnega uvida v znanje. Na šoli smo ugotavljali bistveno slabše znanje matematike, kar se pri NPZ ni odrazilo (pa bi se moralo). Letos je test težji, kar se vidi tudi v doseženih rezultatih. Menimo, da bi morala biti težavnost testa primerljiva, saj sicer starši ne interpretirajo dosežkov šole. Menimo, da bi morala biti tudi na ravni države narejena evalvacija s konkretnimi ugotovitvami in predlogi izboljšav (Kaj nam na ravni države povedo rezultati NPZ?).</i>
<i>Vnos poizvedb do 12. ure je nesmiseln in neživiljenjski. Ravnatelj se vsak dan ukvarjamo s tisoč različnimi zadevami in problemi. In ujeti rok do 12. ure ni vedno lahko. Pri nas sem ga letos zamudil za enega učenca, ker sem reševal službeno urgentno situacijo izven zavoda. To pomeni da je bil otrok prikrajšan in to ne po svoji krivdi. Pooblastilo drugim ni rešitev. Za omejitve do 12. ure ni nobenega tehničnega ali izvedbenega razloga.</i>
<i>Vprašanja ne zajemajo realne problematike NPZ, zato bodo (so) rezultati te ankete izjemno pozitivni, a nerelavantni.</i>
<i>Vse je potekalo brez težav. Lepo vas pozdravljam.</i>
<i>Vse pohvale Ricu, le rezultati bi se morali upoštevati pri vpisu v srednje šole</i>
<i>Že leta pišem, da anketa ni prilagojena šolam s prilagojenim programom.</i>
<i>Že utečeno, brez stresa in težav.</i>
<i>Želimo si večje natančnosti pri popraviljanju. Besedila pri slovenskem jeziku bi morala biti učencem poznana. Besedila so predolga, pretežka in dvoumna. Preveč je nalog ustvarjalnega tipa.</i>

12 Učenje prvega tujega jezika

Zadnje vprašanje se je nanašalo na začetek učenja prvega tujega jezika (angleščine oz. nemščine) pri letošnjih devetošolcih. Rezultati kažejo, da so se prvi tuji jezik najpogosteje pričeli učiti v 2. razredu, sledijo 1., 4. in 3. razred. Primerjava s preteklimi leti kaže na trend vedno zgodnejšega učenja prvega tujega jezika. Tako že več kot 80 % ravnateljev poroča o pričetku v 1. ali 2. razredu (leta: 2023: 80,6 %; leta 2022: 73,0 %; leta 2021: 52,4 %). To je v skladu z zakonodajnimi spremembami in postopnim uvajanjem prvega tujega jezika kot obveznega predmeta v 2. razredu osnovne šole.

Odgovor *Drugo* so ravnateljji najpogosteje obrazložili s komentarji, da z učenjem tujega jezika začnejo v 7. razredu, ker gre za šolo s posebnimi potrebami.

Preglednica 12.1: *V katerem razredu so učenci 9. razreda vaše šole začeli z obveznim učenjem prvega tujega jezika (angleščine oz. nemščine)?*

Odgovor	Število (2023)	Delež (2023)	Delež (2022)	Delež (2021)
1. razredu	174	38,4 %	40,9 %	29,0 %
2. razredu	191	42,2 %	32,1 %	23,4 %
3. razredu	17	3,8 %	5,1 %	8,6 %
4. razredu	47	10,4 %	17,6 %	34,5 %
<i>Drugo</i>	24	5,3 %	4,4 %	4,5 %
Skupaj	453	100,0 %	100,0 %	100,0 %

POVZETEK

Anketo za ravnatelje o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2022/23 je rešilo 453 ravnateljev (93,6 %). Pri tem so vsi izobraževalni programi solidno zastopani (najbolje osnovne šole s splošnim izobraževalnim programom (94,7 %), sledijo šole, ki izvajajo splošni in prilagojeni program (88,9 %), nato šole z nižjim izobrazbenim standardom (80,0 %) ter zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami (66,7 %)). Tudi večina regij je zadovoljivo zastopanih, delež ravnateljev šol, ki so v posameznih regijah rešili anketo, se povečini giblje okoli ali nad 90 %, nekoliko nižji delež najdemo zgolj v Primorsko-Notranjski regiji (76,5 %).

Stališča ravnateljev do NPZ lahko v večini primerov označimo kot spodbudna. V najvišji meri se strinjajo s trditvama o upoštevanju dosežkov NPZ pri načrtovanju prihodnjega dela na šoli (91,8 %) in o smiselnosti in koristnosti NPZ, saj dá učencu in učitelju dodatno informacijo o znanju učenca (90,9 %). Sledijo trditve, da so izobraževanja o analizah dosežkov in vrednotenju NPZ, ki jih pripravlja Ric, za učitelje koristna (87,4 %); da bi moral imeti dosežek učenca pri NPZ večjo veljavo (86,5 %); da NPZ daje učiteljem dodatne informacije o kakovosti njihovega dela (82,1 %); da NPZ odkriva šibka področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti (81,0 %), in da NPZ odkriva močna področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti (80,6 %). Malenkost nižje deleže strinjanja beležimo pri trditvah, da NPZ vpliva na izboljšavo dela na šoli (77,5 %) oz. na kakovost poučevanja na šoli (72,0 %). Opazno nižji delež ravnateljev se strinja s trditvijo, da je NPZ izboljšal kakovost ocenjevanja pri pouku (57,6 %).

Težave pri izvedbi NPZ, o katerih poročajo ravnatelji, so razmeroma redke. Najpogosteje poročajo o težavah z motivacijo učencev za NPZ (30,2 %). Vzrok za to pripisujejo predvsem pomanjkanju pomena in veljave NPZ (ta se ne upošteva pri vpisu na srednje šole, pri zaključni oceni ipd.). Rešitev za to težavo vidijo predvsem v dvigu veljave in pomena NPZ (da bi se dosežek pri NPZ upošteval pri vpisu na srednjo šolo, pri zaključni oceni ali se vpisal v spričevalo). Ravnatelji relativno pogosto poročajo tudi o težavah z odnosom staršev do NPZ (13,0 %). Podobno ocenjujejo, da tudi starši menijo, da NPZ nima prave teže, da so nezainteresirani za NPZ in rezultate, – nekaj ravnateljev tako poroča, da starši ne prihajajo na vpogled. Kot najpogostejšo rešitev za slednjo težavo priporočajo dvig veljave NPZ. Naslednja težava po pogostosti je izvedba NPZ za učence s posebnimi potrebami (7,7 %). Razlogi za to so predvsem organizacijski – izvedba namreč zahteva dosti dodatnih učiteljev in učilnic, kar pogostoma rezultira v kadrovski in prostorski stiski. Manjšina ravnateljev poroča tudi o (nezadostnem) upoštevanju prilagoditev pri izvedbi NPZ za učence s posebnimi potrebami. Rešitve vidijo predvsem v različnih poenostavitvah pri izvedbi NPZ (npr. združevanje učencev s podobnimi prilagoditvami v skupine, več fleksibilnosti pri izvedbi ipd.). Nekoliko manjši delež ravnateljev (6,8 %) je med težavami označil motivacijo učiteljev za NPZ. Menijo, da se nemotiviranost pri učencih odraža tudi pri učiteljih in da so ti med izvedbo NPZ precej obremenjeni. Spet najpogosteje priporočajo, da se NPZ dodeli ustrezna veljava. Naslednji poročani težavi sta organizacija prostorov za izvedbo NPZ (6,4 %) in težave z nadzornimi učitelji (6,0 %). Za težavi ravnatelji razloge vidijo predvsem v velikem številu učencev s posebnimi potrebami, ki zahtevajo veliko nadzornih učiteljev in dodatnih prostorov. Navajajo še težave z generalnim pomanjkanjem prostorov in kadra, težave z bolniškimi odsotnostmi učiteljev ipd. Kot morebitne rešitve težav ponovno predlagajo razne poenostavitve pri izvedbi NPZ (združevanje učencev v večje skupine, manj nadzora pri izvedbi ipd.). Manjši delež

ravnateljev (5,3 %) je med ponujenimi možnostmi težav izbral organizacijo pouka med izvedbo NPZ. Kot razlog najpogosteje navajajo prostorsko in kadrovsko stisko. Kot morebitne rešitve problema navajajo večje skupine učencev v učilnicah, izpeljavo NPZ za 6. in 9. razred ob ločenih dnevih ter izvedbo dneva dejavnosti za ostale učence. Manjši del ravnateljev (4,4 %) poroča tudi o težavah pri vrednotenju preizkusov NPZ. Pri tem navajajo veliko število preizkusov, ki jih morajo učitelji ovrednotiti, ter preobremenjenost in nemotiviranost učiteljev. Kot rešitev predlagajo boljše plačilo za vrednotenje preizkusov, navodilo, da naj ravnatelji za vrednotenje prijavijo vse razredne učitelje, ipd. Težave, o katerih ravnatelji poročajo relativno redko, si po pogostosti sledijo: način pakiranja NPZ preizkusov (1,8 %), druge težave (1,8 %), dostava/pakiranje gradiva oz. Pošta Slovenije (1,5 %), čas izvedbe NPZ (1,1 %) in izvedba NPZ za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom (0,7 %).

O vsaj eni **prostovoljni izvedbi NPZ iz tretjega predmeta** poroča 61 ravnateljev (13,9 %). O eni dodatni prostovoljni izvedbi NPZ poroča 7,5 % ravnateljev, o dveh 4,3 %, o treh 1,6 %, o štirih pa 0,5 % ravnateljev. Najpogosteje izvedeni predmet je fizika (30 izvedb), sledijo angleščina (29), domovinska in državljanska kultura in etika (19), glasbena umetnost (17) in nemščina (5).

Ocene posredovanih informacij s strani institucij za vodenje NPZ (MVI, DK NPZ, Ric, ZRSS in podjetje B2) so razmeroma visoke. Delež ravnateljev, ki informacije ocenjuje kot natančne, pravočasne oz. nedvoumne, se pri vseh institucijah giblje okoli 95 in več odstotkih. Deleži so povečini malenkost višji glede na lansko leto (2022) in občutno višji glede na predlansko leto (2021) – ko je na izvedbo vplivala še epidemija koronavirusa. Najvišje deleže natančnosti, pravočasnosti in nedvoumnosti informacij ravnatelji pripisujejo Ricu, nato sledita DK NPZ in MVI. Informacije podjetja B2 in ZRSS ravnatelji ocenjujejo razmeroma podobno.

Ravnatelji so ocenili tudi **sodelovanje z institucijami za vodenje NPZ**, ocene pa so lahko dodatno objasnili s komentarji. Najvišjo povprečno oceno so namenili Ricu (4,6), sodelovanje pa ocenjujejo izrazito pozitivno (poudarjajo prijaznost, dosegljivost in ažurnost ter natančne, pravočasne in jasne posredovane informacije). Po povprečni oceni sledi DK NPZ (4,3), ki jo ravnatelji prav tako ocenjujejo pozitivno (izpostavljajo zgledno sodelovanje in da so informacije o NPZ nedvoumne in točne). Institucije MVI, ZRSS in podjetje B2 si delijo povprečno oceno sodelovanja (4,2), prav tako pa tudi pozitiven sentiment komentarjev (korektnost sodelovanja, jasnost in pravočasnost podanih informacij).

Podobno so ravnatelji na petstopenjski lestvici ocenili **uporabnost dokumentov za NPZ**. Najvišje so ocenili *Koledar NPZ* (4,7), za katerega menijo, da jim je v veliko pomoč pri organizaciji NPZ, da je natančen in uporaben. Dve kritiki izpostavljata nepreglednost dokumenta. Podobno oceno so namenili *Navodilom za izvedbo NPZ* (4,6), katera ocenjujejo kot natančna, nedvoumna in pomembna za organizacijo, manjšina kritik pa izpostavlja obsežnost in vsebinsko podrobnost dokumenta. *Informacije za učence in starše* so ravnatelji ocenili s povprečno oceno 4,4, oceno pa so pospremili s komentarji o celovitosti, podrobnosti in uporabnosti, med kritikami pa so izpostavili obsežnost dokumenta. Podobno so ocenili tudi *Letno poročilo o izvedbi NPZ* (4,3), za katerega menijo, da je podrobno, zajema vse informacije in pomaga pri interpretaciji rezultatov NPZ, sicer maloštevilne kritike pa zajemajo predvsem dolžino poročila.

Ravnatelji so odgovorili tudi na vprašanje, ali staršem in učencem posredujejo povezavo oziroma jih seznanijo z elektronsko publikacijo *Informacije za učence in starše*? Pritrdilno je odgovoril velik delež ravnateljev (95,1 %).

Prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami je potekalo na večini šol (93,6 %). Delež je še nekoliko višji v primerjavi z lanskim (90,5 %) oz. predlanskim letom (91,8 %). Ravnatelji šol, ki so poročali o izvedbi prilagojenega izvajanja NPZ, so na petstopenjski lestvici ocenili tudi elektronski obrazec za prijavljanje učencev s posebnimi potrebami, prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami in sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenem izvajanju NPZ. Najvišje so ocenili sodelovanje Rica s šolo (4,5), kateremu so namenili tudi povečini pozitivne komentarje. Sledi ocena elektronskega obrazca (4,4), katerega ravnatelji ocenjujejo kot ustreznega in preglednega, kritike pa izpostavljajo nepreglednost in zastarelost. Prilagoditve preizkusov so ocenili z malenkost nižjo oceno (4,3), pri čemer jih ocenjujejo kot primerne in smiselne, kritike pa izpostavljajo nezadostnost prilagoditev oz. njihovo pomanjkljivost.

Med trditvami o **analizi dosežkov učencev na NPZ** se ravnatelji v največjem deležu strinjajo s postavkami, da na šoli analizirajo dosežke NPZ učencev šole (99,6 %); da učitelji ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ upoštevajo pri načrtovanju dela za naslednja šolska leta (96,5 %) in da pri analizi dosežkov NPZ sodelujejo vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal (95,1 %). V nekoliko manjšem deležu se ravnatelji strinjajo s trditvami, da analizo dosežkov pri NPZ predstavijo svetu staršev (87,6 %); da je analiza dosežkov pri NPZ del procesa samoevalvacije na šoli (84,8 %) in da ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ umeščajo v *LDN* in *Razvojni načrt šole* (82,3 %). V manjšem deležu se ravnatelji strinjajo s trditvama, da analizo dosežkov pri NPZ predstavijo staršem učencev, ki so se udeležili NPZ v 6. razredu (66,7 %) in da pri analizi dosežkov sodeluje celoten učiteljski zbor (58,7 %).

Program OrKa pozna velika večina ravnateljev (88,7 %), pri tem pa se v večji meri strinjajo s trditvama, da je program enostaven za uporabo (4,2) in da je priprava analiz dosežkov učencev enostavna (4,2). Večina ravnateljev (92,3 %) prav tako ocenjuje, da lahko pripravi vse potrebne analize. Priročniku za uporabo programa OrKa so ravnatelji dodelili razmeroma visoko oceno (4,3). Nadalje ugotavljamo, da se je več kot polovica ravnateljev (oziroma njihovih učiteljev) v preteklih letih že udeležila izobraževanja za uporabo programa OrKa. Pri tem v podobni meri poročajo o udeležbi na izobraževanjih za ravnatelje (33,3 %) in izobraževanjih za celoten učiteljski zbor (30,2 %). Dober delež ravnateljev oz. njihovih učiteljev (44,6 %) bi se udeležil izobraževanj za program OrKa, kar nekaj pa je tudi neodločenih (42,2 %). Pri tem najpogosteje predlagajo izobraževanja za učitelje po predmetih (58,9 %) ali izobraževanja za celoten učiteljski zbor (43,6 %), redkeje pa izobraževanja za ravnatelje (23,3 %) ali administratorje OrKe (22,8 %).

Med **drugimi komentarji** najpogosteje beležimo predvsem želje po dvigu veljave NPZ, prav tako pa tudi zahvale za trud in delo pri izvedbi NPZ. Zasledimo lahko tudi nekaj kritik in predlogov za izboljšanje (npr. manj razlik v dosežkih med predmeti, poenostavitve izvedbe NPZ, krajši preizkusi, modifikacije vrednotenja ipd.).

V šolah z **učenjem prvega tujega jezika** najpogosteje pričnejo v 2. (42,2 %) oz. 1. razredu (38,4 %); sledita 4. (10,4 %) in 3. razred (3,8 %). Vse zgodnejše učenje tujega jezika sovpada s postopnim uvajanjem prvega tujega jezika kot obveznega predmeta v 2. razredu OŠ.

ANKETNI VPRAŠALNIK ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL

POROČILO O IZVEDBI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA 2022/23

Spoštovani,

tudi v letošnjem šolskem letu nadaljujemo s spremljanjem priprav in izvedbe nacionalnega preverjanja znanja (NPZ). Naša želja je pridobiti vaše stališče do NPZ in priporočila za izboljšavo ter odkriti težave in nejasnosti pri izvedbi, analizi dosežkov in postopkih ugotavljanja kakovosti izkazanega znanja.

Prosimo vas, da odgovorite na vprašanja in nam tako pomagate pri analizi uspešnosti izvedbe NPZ. V vprašalniku se slovnična oblika za moški spol uporablja kot nevtralna oblika za oba spola.

1 OSNOVNI PODATKI

1.1 Šifra šole

Napišite šifro vaše šole (šestmestna številka).

2 STALIŠČA RAVNATELJEV DO NPZ

(Na štiristopenjski lestvici ocenite strinjanje s trditvami o NPZ.)

Odgovori: Zelo se strinjam. / Strinjam se. / Ne strinjam se. / Sploh se ne strinjam.

- 2.1 NPZ je smiseln in koristen, saj da učencu in učitelju dodatno informacijo o znanju učenca.
- 2.2 NPZ odkriva **močna** področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti.
- 2.3 NPZ odkriva **šibka** področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti.
- 2.4 NPZ vpliva na izboljšavo dela na šoli.
- 2.5 NPZ daje učiteljem dodatne informacije o kakovosti njihovega dela.
- 2.6 NPZ je vplival na izboljšanje kakovosti poučevanja na naši šoli.
- 2.7 NPZ je vplival na izboljšanje kakovosti ocenjevanja pri pouku na naši šoli.
- 2.8 Dosežke NPZ upoštevamo pri načrtovanju prihodnjega dela na naši šoli.
- 2.9 Izobraževanja o analizah dosežkov in vrednotenju NPZ, ki jih pripravlja Ric, so za učitelje koristna.
- 2.10 Dosežek učenca pri NPZ bi moral imeti večjo veljavo.

3 IZVEDBA NPZ

3.1 Ali ste imeli v letošnjem letu pri izvedbi NPZ katero od težav, ki so naštet v spodnji preglednici? Označite ponujene odgovore (stolpec *TEŽAVE*), ob posameznem odgovoru tudi napišite razloge za težave (stolpec *RAZLOGI*) in predloge za njihovo odpravo (stolpec *PREDLOGI*).

Če težav pri izvedbi NPZ niste imeli, preglednice ne izpolnajte.

	TEŽAVE (označite)	RAZLOGI	PREDLOGI
Dostava/pobiranje gradiva oz. Pošta Slovenije	☐		
Način pakiranja preizkusov	☐		
Čas izvedbe NPZ	☐		
Organizacija prostorov za izvedbo NPZ	☐		
Nadzorni učitelji	☐		
Organizacija pouka med izvedbo NPZ	☐		
Motivacija učencev za NPZ	☐		
Motivacija učiteljev za NPZ	☐		
Odnos staršev do NPZ	☐		
Vrednotenje NPZ	☐		
Izvedba NPZ za učence s posebnimi potrebami	☐		
Izvedba NPZ za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom (NIS)	☐		
Drugo	☐		

4 PROSTOVOLJNO IZVAJANJE NPZ IZ TRETJIH PREDMETOV

4.1 Iz katerih tretjih predmetov, ki jih minister NJ določil za NPZ na vaši šoli, ste prostovoljno izvedli NPZ v 9. razredu?

(Označite lahko več odgovorov.)

Odgovori: Iz nobenega. / Iz fizike. / Iz glasbene umetnosti. / Iz domovinske in državljanske kulture in etike. / Iz angleščine. / Iz nemščine.

5 OCENA POSREDOVANIH INFORMACIJ

Ocenite informacije, povezane z izvedbo NPZ, ki so vam jih posredovali organi in institucije. Ponujene odgovore označite z DA ali NE.

Odgovori: Natančne / Pravočasne / Nedvoumne

5.1 Informacije Ministrstva za vzgojo in izobraževanje (MVI)

5.2 Informacije Državne komisije za vodenje NPZ

5.3 Informacije Rica

5.4 Informacije ZRSŠ

5.5 Informacije podjetja B2

Podjetje **B2** izvaja IT-storitve na Portalu MVI (program *Prijava na NPZ in Vpis*).

6 OCENA SODELOVANJA

6.1 Sodelovanje z organi in institucijami za vodenje NPZ ocenite od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično). Če z organi in institucijami niste sodelovali, izberite 0.

6.1.1 Sodelovanje z Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje (MVI)

6.1.2 Sodelovanje z Državno komisijo za vodenje NPZ

6.1.3 Sodelovanje z Ricem

6.1.4 Sodelovanje z ZRSŠ

6.1.5 Sodelovanje s podjetjem B2

6.2 Svojo oceno lahko tudi pojasnite (stolpec *KOMENTAR OCENE*).

6.2.1 Sodelovanje z Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje (MVI)

6.2.2 Sodelovanje z Državno komisijo za vodenje NPZ

6.2.3 Sodelovanje z Ricem

6.2.4 Sodelovanje z ZRSŠ

6.2.5 Sodelovanje s podjetjem B2

7 OCENA UPORABNOSTI DOKUMENTOV ZA NPZ

- 7.1 Uporabnost dokumentov za NPZ ocenite od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično).
 - 7.1.1 Uporabnost *Informacije za učence in starše*
 - 7.1.2 Uporabnost *Koledarja NPZ*
 - 7.1.3 Uporabnost *Navodil za izvedbo NPZ*
 - 7.1.4 Uporabnost *Letnega poročila o izvedbi NPZ*

- 7.2 Svojo oceno lahko tudi pojasnite (stolpec *KOMENTAR OCENE*).
 - 7.2.1 Uporabnost publikacije *Informacije za učence in starše*
 - 7.2.2 Uporabnost *Koledarja NPZ*
 - 7.2.3 Uporabnost *Navodil za izvedbo NPZ*
 - 7.2.4 Uporabnost *Letnega poročila o izvedbi NPZ*

- 7.3. Ali staršem in učencem posredujete povezavo oziroma jih seznanite z elektronsko publikacijo *Informacije za učence in starše*?
Da. / Ne.

8 PRILAGOJENO IZVAJANJE NPZ ZA UČENCE S POSEBNIMI POTREBAMI

- 8.1 Ali je v letošnjem šolskem letu na vaši šoli potekalo prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami?
Da. / Ne.

- 8.2 Od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično) ocenite:
 - 8.2.1 Elektronski obrazec za prijavljanje učencev s posebnimi potrebami (program *PrijaveKPP*)
 - 8.2.2 Prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami
 - 8.2.3 Sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenem izvajanju NPZ za učence s posebnimi potrebami

- 8.3 Svojo oceno lahko tudi pojasnite (stolpec *KOMENTAR OCENE*), zapišete pa lahko tudi predloge za izboljšavo (stolpec *PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVO*).
 - 8.3.1 Elektronski obrazec za prijavljanje učencev s posebnimi potrebami (program *PrijaveKPP*)
 - 8.3.2 Prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami
 - 8.3.3 Sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenem izvajanju NPZ za učence s posebnimi potrebami

9 ANALIZA DOSEŽKOV UČENCEV ŠOLE NA NPZ

Na vprašanja odgovorite z DA ali NE.

- 9.1 Ali na šoli analizirate dosežke NPZ učencev vaše šole?
- 9.2 Ali pri analizi dosežkov NPZ sodelujejo vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal?
- 9.3 Ali pri analizi dosežkov sodeluje celoten učiteljski zbor?
- 9.4 Ali analizo dosežkov pri NPZ predstavite svetu staršev?
- 9.5 Ali analizo dosežkov pri NPZ predstavite staršem učencev, ki so se udeležili NPZ v 6. razredu?
- 9.6 Ali je analiza dosežkov učencev pri NPZ del procesa samoevalvacije na šoli?
- 9.7 Ali ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ učitelji upoštevajo pri načrtovanju dela za naslednja šolska leta?
- 9.8 Ali ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ umeščate v *LDN* in *Razvojni načrt šole*?

10 ANALIZA KAKOVOSTI IZKAZANEGA ZNANJA PRI NPZ S PROGRAMOM OrKa

- 10.1 Ocenite trditvi o programu OrKa.
Trditvi ocenite od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam). Če programa ne poznate, izberite 0.

	1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 0 (ne poznam)
Program je enostaven za uporabo.	
Priprava analiz dosežkov učencev je enostavna.	

- 10.2 Pripravimo lahko vse analize, ki jih potrebujemo.
Da. / Ne.
- 10.3 Ocenite priročnik za uporabo programa OrKa.
Pri tem upoštevajte lestvico od 1 (nezadostno) do 5 (odlično). Če priročnika ne poznate, izberite 0.
1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 0 (ne poznam)
- 10.4 Ali ste se v preteklih letih vi ali vaši učitelji že udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa?
Da. / Ne.

Če ste izbrali Da odgovorite na naslednje vprašanje.

- 10.5 Kakšne oblike izobraževanja ste se vi ali vaši učitelji udeležili? (Označite lahko oba odgovora.)
- Izobraževanje za ravnatelje.
 - Izobraževanja za celoten učiteljski zbor.

- 10.6 Ali bi se vi ali vaši učitelji prvič ali ponovno udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa?
Da. / Ne. / Ne vem.

Če ste izbrali Da odgovorite na naslednje vprašanje.

- 10.7 Kakšno obliko izobraževanja predlagate? (Označite lahko več odgovorov.)
- Izobraževanje za ravnatelje.
 - Izobraževanje za administratorje OrKe.
 - Izobraževanje za učitelje po predmetih.
 - Izobraževanje za celoten učiteljski zbor.

11 DRUGI KOMENTARJI O NPZ

- 11.1 Zapišete lahko tudi druge komentarje (predloge, pojasnila ipd.) o NPZ.
-

12 UČENJE PRVEGA TUJEGA JEZIKA

V katerem razredu so učenci 9. razreda vaše šole začeli z obveznim učenjem prvega tujega jezika (angleščine oz. nemščine)?

- 1. razredu.
- 2. razredu.
- 3. razredu.
- 4. razredu.
- Drugo (zapišite).